

Vüs'at O. Bener

Siyah-Beyaz

ÖYKÜ

VÜS' AT O. BENER

Yapı Kredi Yayınları - 1881

Edebiyat - 524

Siyah-Beyaz / Vüs'at O. Bener

Kitap Editörü: Murat Yalçın

Kapak Tasarımı: Nahide Dikel

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2002

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında

yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Yapı Kredi Kültür Merkezi

İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul

Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23

<http://www.yapikrediyayinlari.com>

e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr

İnternet satış adresi: <http://yky.estore.com.tr>

<http://alisveris.yapikredi.com.tr>

<http://www.yapikredi.com.tr>

Vüs’at O. Bener (1922 Samsun - 31 Mayıs 2005 Ankara) İlkokulu Erzincan’da, ortaokulu Sivas’ta okudu; Bursa Işıklar Askeri Lisesi ve Harp Okulu’ndan sonra 1953’e kadar orduda görev yaptı. 1957’de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni bitirdi. Kamu kuruluşlarında çalıştı; 1992’de emekli oldu.

1950’de New York Herald Tribune gazetesi ile Yeni İstanbul gazetesinin ortaklaşa düzenledikleri öykü yarışmasına katıldı; “Dost” adlı öyküsüyle dikkat çekti. Seçilmiş Hikâyeler, Varlık, Yeditepe dergilerinde yayımladığı öykülerle tanındı. Öykülerinden “Dost” Fransızcaya, “Batak” Almancaya, “İlki” İngilizceye çevrildi. Hakkında, Vüs’at O. Bener: Kara Anlatı Yazarı (Semih Gümüş; 1994) ve Vüs’at O. Bener: “Bir Tuhaf Yalvaç” (Norgunk Yayıncılık, 2004) adlı iki kitap yayımlandı.

Yapıtları: Öykü: Dost, 1952; Yaşamasız, 1957; Dost, (29 öykü) 1977; (32 öykü) 1986; Siyah-Beyaz, 1993; Mızıkalı

Yürüyüş, 1997; Kara Tren, 1998; Kapan, 2001.

Roman: Buzul Çağının Virüsü, 1984; Bay Muannit Sahtegi'nin Notları, 1991.

Oyun: Ihlamur Ağacı, 1962; İpin Ucu, 1989.

Manzume: Manzumeler, 1994.

Ödülleri: Ihlamur Ağacı ile 1963 TDK Tiyatro Armağanı; İpin Ucu ile 1980 Abdi İpekçi Tiyatro Armağanı; Siyah-Beyaz ile 1993 Yunus Nadi Yayınlanmamış Öykü Ödülü ve 1993 Sedat Simavi Vakfı Ödülü; 1992 Edebiyatçılar Derneği Altın Madalya Onur Ödülü; 1997 Ankara Öykü Günleri Onur Ödülü; 2000-2001 İsmet Küntay Tiyatro Ödülü; 2005 24. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı Onur Yazarı.

Vüs'at O. Bener'in

YKY'deki kitapları:

Dost – Yaşamaz (2003)

Bay Muannit Sahtegi'nin Notları (2003)

Siyah-Beyaz (2003)

Mızıkalı Yürüyüş – Kara Tren (2004)

Manzumeler (2004)

Buzul Çağının Virüsü (2004)

Ihlamur Ağacı – İpin Ucu (2004)

Kapan (2004)

Siyah-Beyaz

Turgut Uyar'ın anısına

Yürüyen kaldırımında duruyorum. Renk körlüğü mü başladı, okumuş muydum, uyduruyor muyum, köpekler siyah-beyaz görürmüş güya nesneleri, köpekleştim mi yoksa? Kuşkuya düştüğümü şimdi düşünüyorum. Her şey siyah-beyaz: Kıpırmızı olması gereken –neden?– bakara gülleri, yemyeşil olması gereken –niçin?– çimenler, bordo olması gereken –niye?– spor arabasından mutlu çift gülücüklerini sergileyen reklam panoları... Bilinmeze götürüldüklerinden habersiz görünen soyunuk, ne erkek, ne dişi insanlar da duruyor, sırtları birbirlerine dönük, nereye baktıkları belli değil. Gökyüzü kapkara. Sağanak yağmur öncesi. Ben giyiniğim, ama titriyorum. Daha yürüyen yollara sıra gelmedi anlaşılan. Çift katlı otobüslerden biri önümde yavaşladı. Pencereleri tozlu. Durdu galiba. O mu, kaldırım mı? Hep aynı hizadayız. Düz mantık gereği ne o, ne kaldırım öyleyse. Arka sıralardan bir pencerenin camı açık. Bu ‘ben’ miyim? Biri kürek kemiklerimin arasına sokulu anahtarı çevirmeye başladı, sol kolum –belki de sağ– kırık kırık kalkıyor. ‘Ben’ de beni görmüş olmalı, başını çıkardı pencereden– dev balyozlar pamuk yığınlarına dalıp çıkıyor, çıt yok, dudaklarının kıpırdanışını izliyorum ‘ben’in, “buluşalım” demeye mi getiriyor? Sanırım. Ama nasıl, nerede, kaç yüzyıl sonra? İçimdeki gramofon –His Master’s Voice– habire baştan çalıyor cızırtılı plağı: Saçmalama. Benimle mi ilgili bu uyarı? Sinirlenmemeliyim, oysa unutmuş olmalıyım öfkeyi. ‘Ben’ konuşmayı sürdürüyor gibi. Sözcüklerin tek tek karşılıklarını bilmenin anlamsızlığını, birleştirildiklerinde bile anlam kazanmayabileceklerini anlamaktan uzağım. Zorla belleğini, anımsa kendini! Sabredin, buluşabilirsiniz. Hiç de inandırıcı değil artık, umut yok. Belki bir an duraklarsa itici güç, o andan yararlanabilirsek, yineleyebiliriz kesintiye uğrayan zamanı. Zaman kesintiye uğramaz, yinelenmez.

O çok bilmişin duyamadığım sesi bilgisayar ekranına yansımaya başladı. Birden duyumsadım, okuyabildiğim, anlayabildiğim şaşkınlığı, gülünç savı yansımış olmalı gözlerime. Tansiyon ilacımı damlatmış mıydım? Çoğun savsaklıyorum da... Sorular, sözde yanıtlar sıralanıyordu ekranda; sormadığım halde. Geç kaldın. Yoksadığın zaman seninle oynar, sen onunla oynamayı başaramazsan. Yenik düştüm öyleyse. Yenik düşmeyi yeğlersen, yenilirsin. Bilinç sana özgü. İlk vuran kazanır. Kazanmak aklımdan geçmedi. Yanıt aramadın. Arayamadım, fırsat bulamadım, doğrulardan nefret ettim. Yanlışları mı irdeledin sadece. Belki. Peki nedir sence yanlış? Güçlü olduğu varsayılan zaman kavramından korkmak. Onun için mi üstüne yürüdün? Bilerek diyemem, genlerimin işi. Beni neden suçluyorsun öyleyse? Yalnız seni mi? Suçlanabilecek her şeyi, özellikle siyah-beyazı; suçlamak sorgulamayı getirir ardından. Terside düşünülebilir bence. Aferin! O da olabilir. Aklanmayı beklemezsen.

Boşaldı ekran. Düz bir çizgi akıp gidiyordu. Durmuş olmalıydı yüreğim. Son bir çırpınıyla ağzımı açtım, bağıramadım:

BEKLEMEDİM. YENİLMEKTEN KORKMADIĞIMI SANDIM. YENİLDİM.

Hâlâ yağmur yağacak.

Kırık Fincanlar

(Ak tenli. Boyu boyuma denk. Beline uzamış abanoz saçları. Pırıltılı gözbebeklerinde yansıdığımı sandım. Yapmacıksız sıktı elimi, bekletti biraz. Girdik salona. Ön sıralarda yerimiz. Yanımdaki koltuğa yerleştirdi ince bedenini. Neredeyse kasıklarına çekildi, sımsıkı etekliği. Dolgun bacakları. Çekiştirmeye kalkışmadı. Konduramadım, ‘teşhirci’ değil. İnönü de geldi, Hanımefendisi’yle. Koşturdular. Ayakta alkışladık. Telli sazlar akord ediliyor. Yay sesleri dindi yavaş yavaş, uyum sağlandı.

Şef İngiliz. Yaklaşık bir ay sonra maestro kürsüsünde kalp krizi geçirip ölecekti, Paris’te. Türkçe’ye çevrilen konuşmasını ben seslendirmiştım radyoda. Uğursuzluk yine bende! Konser programını anımsamıyorum, Kumru’cuğumun(!) tepkilerini incelemeye koyulduğum için herhalde. Göğüs geçiriyordu ara sıra. Gözgöze geldik. Uçucu bir bulutçuk ağdı, sararmışlığıma, tuttum bileğini. Fısıldadı: “Sağ ol.” “Sen de!” Ablasının eğilen başı doğruldu. O daha çekici: Melez, soyu amazon belki de. Kardeşini eleştiriyor gibi geldi bana, neden sokulgan onca? Sen de kolluyordun canım teyzeciğim, sezdirmemeye çalışarak ikimizi...)

“Âdetim olsa bari. Evet, gönlüm ablasından yanaydı. Evlenseydiniz, bak nasıl üstüne titrer, çekip çevirirdi seni. Ben böyle fedakâr, yufka yürekli, candan insan tanımadım. Kim dertli onda alır soluğu... Senin Kumru’cuğun ne yaptı, ne oldu? Hadi hadi söyletme beni...”

“Bayağ kızılıyorsun. Hâlâ mı?”

“Değil tabii. Acıyorum, içim sızlıyor o kadar.”

“Neyse, nasıl buldun öykümün girişini?”

Nicedir elinden düşürmediği kitabını kapattı, kaldığı sayfaya kâğıt sıkıştırılmayı unutmayarak. Kısık kısık gülüyor arada bir. “Çılgın karı! Ama roman mı, doktora tezi mi anlayamadım.”

“Takır takır. İngiliz’in ne işi var orada? Amacın belli. Pay çıkaracaksın kendine. Üstelik özentili. Eskilerin ‘tasannu’ dedikleri türden. Yaşlandıkça tuhaflaşıyorsun. Gençliğinde yazdıklarını tercih ederim. Düz, sağlam, sade...”

“Aşk öyküsü yazmayalım mı yani?”

“Hadi oradan! Sevgiymiş, aşkmış ne anlarsın sen.”

Kalktım, sarıldım boynuna, zoraki öptürdü pembeliğini koruyan yanaklarını. “İyi, iyi yeter. Çekil, öf! Kaç saat? Loving midir nedir, fenalık basıyor içime.”

“Çay içmeyecek miyiz?”

“Enişten gelsin de... Aldırma sen bana. Yaz nasıl içinden geliyorsa. Milletle alay eden reklamlardan iyidir...”

(Tutkunluğumun başlangıcı, hızla düşkırıklığına dönüşmesi, boşanmayla sonuçlanan on yıllık evlilik boğuşmasından sonraki yılgın günlerime rastlıyor.

Evlerine sığınmıştım. Teyzemden on iki yaş büyük eniştem. Yaşıtlım sayılır. İşinde başarılı, yaşama bağlı, içten, bir olgun adam. Çocukları yok.

Mutlu, sevginin kösteklenmediği birlikteliklerine ayak uydurmaya çalışıyordum. Ne ki, zamanla yoğun sıkıntıya yolaçtı, bana göre, tekdüze, coşkısız, amaçsız yaşam; depreşti, ölçüye sığmaz oldu içki bağımlılığı. Geceleri kalkıp, konuklara sunulacak rakı, votka, viski ne bulursam, birer ikişer yudum kafama dikmeden, bölük pörçük uykumu bile sürdüremiyorum. Elbet ayrımındalar. Açıkça kınamaktan kaçınan sabırlı davranışları cabası.

Kliniğe yatırma önerilerine karşı çıkamadım sonunda. Adana'ya nakil girişimlerinden de haberliyim...

Bayındır Sokak'taki bekâr evimden çıktım. Philips mağazasının önünden geçmemeye özen gösteriyorum. Kumru'nun ablası orada çalışıyor. Dalgınlığıma geldi ya da üşendim, sapmadım ara yola. Hele aksiliğe! Durakta. Yine çok düzgün kılığı, kahverengi döpiyes, uçuk yeşil eşarp, atkılı pabuçlar...

“Nasılsınız?” Vurgu: Ortadan kayboldunuz, iyileştiniz mi? Gözkuşak olunması görevini üstlenmiş gibi.

Soğukça yanıtladım.

“İyiyim.” Doktorlar ara sıra görünmemi salık vermişlerdi oysa.

Beylik soru:

“Nereye böyle?”

“Ormancılar Lokali'ne.”

“Yürüyelim mi biraz, sakıncası yoksa? Kumru'ya gecelik bakacağım ben de...”

Yan gözle inceleniyorum bir yandan.

Sinirlendim. Bana ne! Yine de dayanamadım, ondan söz açmaya can atıyor belli.

“Ne yapıyor o?”

“Anlatırım.”

Beğenili bakışları üstümüzde gelip geçenin. Yabancı havalı ya...

Neden bir akım oluşmadı aramızda?

Birden esti aklıma.

“Aç mısın?” Kabayım.

“Daha erken değil mi?” Uyanık inceliği.

Girdik Restoran Cevat’a. İçmemek kararımı uyguluyorum.

“Sen içebilirsin. İmrenmem korkma. Hem deney olur benim için.”

Birasını yudumluyor, çekingen.

Donukluğu erimeye başladı. Hiç mi ilişkisi olmadı bu kızın. Yaş otuz beş. Rahibe değil a... Sevdiği genç trafik kazasında ölünce küsmüş hayata, teyzemden rivayet– olabilir de, insaf, on beş yıl geçmiş aradan. Bir kıvılcım, yeter çözülmesine. Peşreve başlamalı. Uysalca bıraktı ellerini. Kardeşinden yana rahatladığı için belki. Nişanlanması elikulağındaymış, yanında staj yaptığı avukatla.

“İyi, hayırlı olsun!” Kızardı yanakları. Ummadığı inandırıcı soğukkanlılığım, açığa vurmasına yaradı, umut beklentisini...

“Kahveleri bende içelim. Sonra çıkarsın alışverişe. Olur olur... Koluna girebilir miyim? Yokuş çıkacağız.”

Şaka bir yana yakıştık birbirimize. Merak ediyormuş o da evimi. Teyzemin bodruma kaldırttığı eski iki koltuğu, bir kanapesi, orta masası konuk odamın başlıca mobilyası. DUAL pikabım var. Sinan yollamıştı Almanya’dan.

“Şostakoviç dinleteceğim sana. Bale Süiti. Seveceksin.”

Bakma hoşnut görünmesine, aklı başka yerde. ‘Bir şarkısın sen, ömür boyu süreceksin!’ daha uygun düşmez miydi? Ne kuşkucu, huysuz adamsın be!

Hele bir cigara yakak!

“Yo, yo olmaz. Bakın soluk soluğa kaldınız.”

Gördün mü el konulduk bile. Bismillah, özgürlük gitti elden. O yasak, bu yasak. Ederim ben böyle yaşamamanın içine! Ne işin var kardeşim kızkurularıyla. Bul bir fıstık karı, at evine, rahatla, derdin bu senin. Şostakoviç’miş! Tövbe yarabbi. Bakalım daha nelere sokacak Grek burnunu...

“Oh, ne güzel! Nohut oda, bakla sofa. Keşke benim de böyle bir evim olsa başımı sokacak.” Canım teklif mi var, beraber otururuz!

“Perdeler uymuyor, değiştirelim.” Dikkat: ‘değiştirmeli’ demedi. “Dikmesi benden.” Eee, başka?

“Vallahi çok şirin. Mutfak daracık. Olsun. Düşünüz da var. Yatak odasına bakabilir miyim?”

Eyvah! Mantara basıyoruz galiba. Meğer ne hızlıymış kızımız.

“Daha sonra! Hem çok dağınık.” Az kalsın kaçırıyordum ağzımdan. ‘Acelen ne!’

“Plağımızı koyalım mı?” Allah allah! Yanılıyor muyum yoksa?

“Önce kahvelerimizi içelim de...”

Kimselere güvenemem. Ya boca ederler kahveyi, bir karış telve oluşur, ya cimrilikleri tutar, buyrun bulaşık suyuna.

Anlaştık. O uzatacak, ben taşırmadan dolduracağım fincanları. Birden başım sallandı. Chanel No:5’ten başka koku bilmem ya, leylak mı acaba süründüğü, ağırca, ondan mı? Neyse ki, çabuk topladım cezveyi. Anladı gibi, renk vermiyor, ama ben, aksi şeytan, artan yürek vuruşlarımı önleyemiyorum bir türlü. Al bastı yüzüme.

“Neniz var? Bir şey mi dokundu?”

“Yoo, yok da... çarpıldım zahir!” Güldü.

“Daha neler! Açayım mı pencereyi?”

“Hayır, hayır, geçti, gerçekten!”

Götürdü tepsiyi sessizce. Derin derin soluklandım, gidip oturdum karşısındaki uzakça koltuğa.

Güya dinliyoruz, süzgün gözlerle. ‘Ne uzun kirpikleri var, o yeşil...’ Alaturkanın tadı da bir başka canım. Oysa yeşil değil, akik de, gitsin.

Bir ara hafifçe esnedim, yarılanmak üzere plak, alay etse yeri. Gözüm de tepside. Çağrışım daha sonra. Sevmem, hemen kaldırılıp çalkalanmalı fincanlar, pıhtılaşmadan içeriği. Bunların ev kadınlığı da bu kadar işte.

Sigarama davrandım, saygılıyım, ikincisine. Bademcikleri alınmış. Faranjiti var, kötü öksürtüyor, içmesin o.

Kalkıp ardına kadar açtım pencereyi.

“Gerekmezdi ya, mersi.” İlet sözcük. Sağolun’un nesi var? Yarasın! Pekala güzel. Olmaz, köylü ağzı. (İzninizle, neden olmasın... Hay patlayın e mi!)

Plak bitince ne yapacağız? Yenisine ben bile dayanamam. Duvarlarla konuşmaktan bıktım. Severim tartışmayı, gevezeliği, tatlı tatlı takılmayı, uyuşuyorsa kafalar. Bununla neden sözedilir? Okumuyorlar efendim. Bol bol dedikodu, can sıkıntısı... Kaydım gitti, delifişek çağırma. Kağşamış merdivenleri çıkarıyorum, çağla badem, lise öğrencisi Nurgül’üme, elinde tepsi, kahve getiriyor aşağıdan, dikildim önüne, tam fırsat–

Ne zaman tepem attı, kaptım bekletilen tepsiyi masadan? Ayaklandı. “Bırakın.. bırakın ben götüreyim.” Aklın neredeydi. Yüzümün değişiminden ürkmüş gibi. Çektim ellerimi. Hadi.. Ne duruyorsun.. Tam fırsat– kararlıyım, çırpınma hiç! Bitecek bu şaşkın serüven.. Şangır! Oldu işte, battı ortalık. Nasıl da güçlü. Ormandasınız, Fadime’ye saldırı sahnesi... olmuyor, tekrarlayalım.. bastır pehlivan, dal çakşırına.. Gevşemiyor bir türlü.. Ayak oyunuyla bir yuvarlayabilsem kanapeye. Gülmeyin, zor durum.. Becerdi sonunda. Bacak arasına bir tekme, tam isabet... Şimdi bağırışın bakalım:

“Hayvan! Ne sandın sen beni?”

“Kenarın dilberi! Asıl sen beni ne sandın?”

“Adam sandım, adam..”

Haklı.

Çöktü koltuğa, pıtır pıtır dökülüyor gözyaşları. Bırak zırlasın. Ağzını yokluyor bir yandan. Kanatmış mıyım ne? Dolma gibi dudakları. Olur eşeklik değil yaptığım. Vah canım vah! Diz çök karşısında, okşa saçlarını, özür dile, bağış dile, ne dilersen dile it herif, ağla hatta elinden geliyorsa... Ne gezer, oramı ovalıyorum hâlâ, hafiflediği halde acısı. Aaa! Elini ağzına kapamış piskırıyor haspam!

“Beğendin değil mi marifetini?”

Sinirim tuttu, ben de başladım gülmeye.

“Pamuğun var mı?”

“Var. Kolonyam da.”

“Süpürgen nerede?”)

Pelüş terliklerini gördüm, ayrımında değil. Çıt! Söndürdüm masa lambasını. Pöh! Sessizlik. Yaktım hemen.

“Allah layığını versin! Ödümü kopardın. Bitti mi bu bölüm?”

Bitti, kendiliğinden kapandı parantez. O istemedi uzatılmasını, ne yapayım.

“Korkarım, ‘Arkası Yarın’a dönecek.”

Kimbilir, belki.

“Yemekte puf böreği var.”

Ağzım sulandı. Uf uf uf...

“Rakı?”

“Yok!”

“Bir dublecik be teyze!”

“Ağzına sürdün mü, tutamıyorsun kendini... Söz mü? Bir duble.”

(Doğru. Tutamıyorum kendimi. Doğrular neyi çözer? Hiçbir şeyi.

Zafer Piknik’te alıyordum soluğu. Bir Arjantin kararım, dörde katlanıyor yarım saat geçmeden, sözde uyuyorum ağır içkiler yasağına; patates tava, hıyar söğüş, birkaç parça ince kıyım kaşar, ‘koymayın’a aldırılmayan maydanoz garnitürlü...

Hamlet öfkeyle bağırır Ophelia’ya. Bana kim buyurdu: ‘Manastıra git!’ Kulunuz. Yattım nilüfer kayığına... Her duygusal yaklaşıma, dürbünün tersiyle bakma huyum kurusun.

Teyzemin yakınmalarına takıldı aklım.

Eniştem emekli olduktan sonra döndüler Ankara’ya, yerleştiler dişlerinden tırnaklarından ayırdıkları paralarla güç bela edindikleri kooperatif evine. Kumru sabah akşam sarılıyormuş telefona. ‘Destek olun bana. Yapayalnız kaldım hayatta.’

“Tam alkolik. Yüzüstü bırakınca bayıldığı avukat, yoldan çıkmış kızcağız. Onunla bununla sürterken karşısına bir mandıra sahibi çıkıyor, herif sen yaşlarda, evli, allem kallem, boşanacağım palavraları, gerisi malum...”

“Anlat, anlat.. kötü bir senaryo ama.. sen yine de...”

“Ne anlatayım. Başı dertte ablasının... Tanışmadınız, görsen şaşarsın, çok zeki, anlayışlı ama...”

“Kim?”

“Kocası canım.. Alınacak gibi değil ki yanlarına. Hastaneye yatırmışlar kaç defa, biraz düzelir gibi oluyor, ay geçmeden başlıyor daha beter içmeye. Feshedeceklermiş sözleşmesini. İşinden de olacak. Gerçi kaldığı daire onun. Adam, yani mandıra sahibi bakmış ki, başının etini yiyor, rezil olacak, dayalı döşeli bir daire alıp, üstüne yapmış Kumru’nun, çekmiş gitmiş... Numaramızı mı değiştiresek ne yapsak?”

“Ben konuşsam?”

“Sakın ha, sana da musallat olur.”

Döndü arkasını, burnunu siler gibi yapıyor.

“Ne oldu?”

“Ne dedi biliyor musun geçen gün telefonda. Madem yaşlı olacaktı, yeğenine varsaydım keşke.”

Geçmiş ola. Keşkeymiş. Orospu çocuğu! Ağzım da bozuldu senin yüzünden.

Biraları devirdikçe merakım azdı.

Bugün günlerden ne? Pazar. Evdedir. Cebimdeki jetonları şıngırdattım. Rehberde varsa telefonu... Hele bir de cep defterimize bakalım. Hayret, ne zaman yazmışım? Yine kafam bulanıkken, teyzemin defterinden aktarmışımdır. Niyet bozukluğu o günden başlamış da olabilir...

Fıkır fıkır sesini beklerken, kart, öksürüklü ses: “Benim?” Tanımadı. Aman sus, kapa almacı..

“Bekliyorum. Hemen gel!”

Ok yaydan çıktı. Yumuşamak yok ama, anladın mı? Şuna sıkı bir zılgıt çek. Ne demekmiş vırt zırt rahatsız etmek kadıncağızı.

Kuşağı bağlanmamış sabahlıkla karşılandım, göğüs bağır açık, süzük gözleri. Bakıştık. Yine de hoş canım kerata! Ne de olsa ayık sayılırım. Uzak öpücük yeter. O da pek salmadı kendini.

Bungun gece. Anlatılmalı bir gün. Yoksa kangren olacak başım. Doğru giyotine. André Chénier.. Ne kolay. Ünü dünyayı tutmuş şair. Daha otuz ikisinde, acımamışlar...

Yayıldı kanapeye, zorlama sevimlilik, ‘getirttim ya seni ayağıma’ karışımı bakış çeşitlemeleri. Lekeli orta masasında, yarılanmak üzere bir büyük cin şişesi, köşeli iki bardak..

Kalkındım. Şöyle bir dolaşayım evini. Tıkış tıkış salon. Müzik seti, sırtı dönük televizyon, irili ufaklı kristal vazolar –çiçeksiz–, upuzun, takkesinin fırfırı telkâri ayaklı lamba, duvarlarda: sırma saçlı oğlan çocuğu, yanaklarında domurmuş iki damla–, karlı dağların çevrelediği donmuş göl, kavalı ağzında çoban.. Kocabeyoğlu pasajından alınma, ucuz, sulu reproduksiyonlar. Yerdeki– galiba, İran halısında topuk, lastik taban izleri, çapraz kadife perdeler.. Toz.. toz kokusu.

Doldurduğu bardağın yarısı boşaldı ağzına.

“Gel otur yanıma! Dolaşıp durma, başım dönüyor.”

“Bari sek içme. Çarpılırsın.”

“Harama su katmam.”

“Tonik yok mu?”

Öbür bardağı da doldurdu, döke saça.

“Bak buzdolabına. Kalmıştır belki. Kuru yemiş de ister misin? Bayat mayat olacak mutfakta. Hadi çin çin!”

“Ben içmem.”

“İçmez misin? İçmişsin bile. Bana da mı lo lo lo!”

“Bira, o kadar, kaldıramıyorum sert içkileri.”

Tütüyor burnumda oysa. Bir defalık ne çıkar?

“Hatırın için, peki.. Kırılacak kızım yavaş.”

Arkamdan seslendi. “Kızım mı? Ne kızı yahu!”

Tokum, yine de gitmez bu meret böyle.

Buzdolabı tıklım tıklım. Açılmış, açılmamış konserve kutuları, şişeler, votka, cin, viski, rakı... Evye dolu, tabak çanakla. Haftalık belki bulaşık. Çöp tenekesi taşmış.. Neyse, buldum bir şişe tonik. Rafları araştırdım, artanı dibinde kuru yemiş kavanozunun.

“Gördün, neye dönmüşüm. Aman vız gelir! Pasaklıyım var mı diyeceğin. Yatak odamı beğeneceksin ama. Kırmızıya boyattım.” Göz kırptı. “Anlarsın ya..”

Ar namus tertemiz. Sokuldukça sokuluyor, ben kaçındıkça. Şişmiş suratı. Ağzının kenarında var mıydı bu derin çizgi? Leş gibi kokuyor. Buz kesiyorum gitgide, aldırıldığı yok.

İkincisine başladık, gitti getirdi sallana sallana.

“At at! Boşver! Ne kaybedersin?”

İnadına açılıyorum. Şaşılaştı gözleri. Söyleniyor kendi kendine.

“Ne güzel günlerdi değil mi? Ah, ah.. giderdik konserlere, tiyatrolara, sinemalara. Elma şekeri almıştın bir gün bana, hatırlıyor musun? (Hatırlamıyorum.) Hah-ha! Sapı kaldı elimde, ne haber! Püf, hepsi uçtu gitti işte. Aptallığıma doymayayım. Kimse kurtaramaz artık beni. Direnseydin, düşseydin peşime.. Kocacığım! El sallardım işine giderken balkondan.. Her gün elinde buket, orkide, gül, kasmıpatı! Zıplardım kucağına.. Ne incelik şekerim, ne zahmet.. Üç kızımız olurdu.. lepiska saçlı.. (O nasıl oluyor?) Dakka başı kahve, gak dedikçe süt.. Toz kondurmazdım vallahi mutluluğumuza.. İnek, başından savdı, zaten, Allah inandırısın iğreniyordum üstüme bindikçe ihtiyar.. Açma, sakın açma, izleniyorum. Polis peşimde. Komşular ihbar etmiş. Önüne gelenle yatıp kalkıyormuşum. Keyif benim, size ne? Karşı dairedeki mühendis bozuntusu habire telefon ediyor. Ölüyormuş aşkımdan. Kapıcı hergelesinin bakışını görsen, aç kurt gibi..”

Erkek delisi olmuş, başına vurmuş yalnızlık. Susuyorum, yılgın, tükenik. Fırla, çarp kapıyı yüzüne şu yıkıntının, elimden gelmiyor kıpırdamak. Gözdağı verecektim aklımca, ‘rahat bırak teyzemi, karışmam sonra..’ Boş çaba, bitmiş Kumru’cuk, bitmiş.

Sürüyor sayıklama.

“Ablam olacak güya.. buldu ya kültürlü koca, bir afra bir tafra.. Dır dır söylenmek, hastanelere götürüp yatırmaktan başka ne işe yarıyor? Deliler arasında tümünden delirmediysem şaşılır. Balkondan

atlayacaktım, bıraksalardı. Hadi benimle seviş! Engel yok artık! Sonra beraber atlarınız balkondan.. Domuşup durmasana donyağı!”

Patlat tokadı, haketti, ya sabır, demeye kalmadı, kayboldu ağzım, salyalı ağzının içinde, pabuç gibi dili gırtlığımda dolanıyor, hırıl hırıl soluğu.. Men dakika dukka– İttim bütün gücümle, savruldu arkasına.

“Ne yapıyorsun? Çıldırдың mı?”

“Evet! Beğenemedin mi moruk!”

Haydaa! Aldın mı ağzının payını.

“Gidiyorum. Çekil...”

“Gidemezsin. Anahtar bende. İstersen bağır. İmdaat!”

İki büklüm, katıla katıla gülüyor üstelik.

Koştum kapıya. Gerçekten kilitli. Kasa kilidi gibi bir şey. Atıl üstüne.. Nereye sakladı kimbilir. Aşağıdan alınacak, başka çare yok.

Dargın, oturdum. O da birden sakinleşti. Duacıyım Meryem Ana; imana gelsin şu.. Duvar saatinin sarkacı durmuş belirsiz zamanlarda. Sessizliği dinledim bir süre.

“Dinle yavrum. İlk iş bu içki belasından kurtulmak. Bu öğüt bana da.. Sat sen bu daireyi. Sağlam bir arkadaş bul kendine. İşine sarıl. Benden sana hayır yok. Ne yapacaksın treni hep kaçırmış bir bunakla?”

“Hiç de değil.” Diklendi. “Sen.. evlen benimle! El ele verirse düzelir her şey..”

Dümen kırılmış, telsiz çalışmıyor, sürükleniyoruz kayalıklara, önerdiği çıkış yoluna bak.

“Bırak gideyim, lütfen, geç oldu.”

Sarıldı bacaklarıma.

“N’olur gitme. Bak öldürürüm kendimi. Vicdansız mısın o kadar?”

Vicdan da kim? Ne işi var aramızda? O yüzden yürümeyecek öykü. Acıklı güldürü, tutmuyor melodramın karşılığını. Cinayet eksik, zayıfladı kurgu. Merakta bırakmalı seyirciyi. Ama ben sıkıldım, içim karardı, keçileri kaçıracağım neredeyse. Yazık değil mi okurlarıma?

Şöyle bir tasarım nasıl? Sinirlenip yırtıyorum yazdıklarımı, iki tablet uyku ilacı, doğru yatağa! İyi de, millet sokağa dökülmüş, ellerinde pankartlar. ‘Sorumlusun arkadaş! Diyeceğin yoksa ne demeye soyundun yazarlığa?’

Bir dakika başkan, peki, bağıyorum sözlerimi..

Karşı dairedeki mühendis bozuntusu telefon edecek güvenlik güçlerine. Basılacağız. Yaka paça doğru karakola. Tutanaklar, tak-tuk. Adam evli. Karısına uçurulur haber. Tüü rezil, yaşından başından utan! Kadın muayeneye...

Olmadı, beğenmedim, kıyamam ikimize de..

“Kalk güzelim. Yatalım. Sabah ola hayrola.”

Sırtladım yükümü. Horlamaya başladı bile. Ben de uzandım yanına, elbisemle. Sızmışım. İçkiliyken uyanırım en çok üç dört saat sonra. Sıyrıldım yavaşça yanından. Boydan boya çatlak flotal aynada, çöküntüme baktım, ürküyle.

Yarı karanlık site. Sokak lambalarının ölü ışığı vuruyor pencerelere. Ağzım zehir gibi. Yine de üst üste sigara yakıyorum, sabahı bulabilsem bir...

Alay ederdim. ‘Çıplak Ayaklı Kontes.’ Kırk dört numara ayakkabı alalım sana.

Evin hayaleti de ayaklandı galiba.. Çekildi sifon. Ayıp efendim bu saatte..

Gelip oturdu yanıma. Başını dayadı omzuma. “Hayır, yakma ışığı.” Şıkırtısını duydum, avcunda anahtarlığı.. Uzamış, akları bol sakallarında gezindi parmakları.

“Git canım, git artık evine. Meraktan ölmüştür karıcığın..”

Yutkundum.

“Güle güle! Değmez inan, bu kadar üzölmene. Her koyun kendi bacağından asılır.”)

Cezaevi Günleri

Adnan Cemgil'in anısına.

Kore Birliği şehitlerinin aziz anlarına.

Hamamönünde tek katlı, düzayak bir evde oturuyorduk. Traş oluyordum. Annem kahvaltı bulaşıklarını yıkıyor. Holdeki sobanın ardı kıpkırmızı. Babam gazete, ekmek almaya ya da gezintiye çıkmış olmalı. İzinliyim. Kızkardeşim okulda.

Karargâhtaki masamın arandığını öğreneli beri büsbütün huzursuzum. Aramayı yapan yüzbaşmayı, adını Erzurumlu yazıcım söyledi– Tugay Komutanı’na şikayet ettim.

Komutan çağırdı beni. Boşnak yüzü asıkça, yanaklarında hafif ürperme. “Kahve içelim önce ha? Nasıl içersin?” Söze nasıl başlayacağını kestiremiyor gibi. Kahveler gelinceye kadar sustu. “Birer de sigara yakalım ha?” Masasındaki kâğıtlarla oynuyor. Derin bir soluk alıp verdi, öksürdü, tavana kaydırırken gözlerini konuştu. “Oğlum seni severim. Beni dinlersen o dilekçeyi geri al sen. Yahut yüzbaşmayı değil, beni şikayet et. Neden dersen, çünkü, ona ben emir verdim.”

“Ya!” demişim.

“Evet. Bana da yukarıdan emir geldi. Sen –durakladı– solcu kişilerle dostluk ediyormuşsun!”

“Ya!”

“Oğlum, zor günler yaşıyoruz. İnanamadım. Sen sınıf birincisi, değerli bir subaysın. Hükûmetin Kore’ye asker gönderme kararı muhalefeti öfkeliendirdi. Bağırıp çağırıyorlar. Neden Meclis’ten karar alınmamış. İstanbul’da Barışseverler Derneği kurucuları tutuklandı. Kore’ye gidecek birliğe bizim Tugay’dan da katılım olacak. Dosyanı inceledim. Üstelik gönüllü gitmek için dilekçe vermişsin. Olur mu böyle şey! İşte sicilin, al oku. Senin için Kurmay Başkanı, ben, bak neler demişiz öğren. Laf olsun diye arattım masanı. Yüzbaşı bir kitap bulmuş. Zerdüş’t’e nazire miymiş neymiş. Baktım, birtakım felsefeler! Koydurdum yerine. Kim verdi sana? Zorun ne felsefeyle?”

“Yazarı amcam Komutanım. Felsefe hocasıdır. Kitapçıda gördüm, aldım. Askerim anlamam diye zahir, göndermedi bana. Zaten ailecek şekerrenktir aramız. Babamla sevişmezler.”

“Her neyse. Ne diyorsun, alacak mısın dilekçeni geri? İçin rahatladı mı? Üstle ast arasında güven tam olmalı. Birliđe komutan atanabilirim. Birlikte dövüşeceğiz oğlum. Bu yolda şehit düşmek de var.”

“Tamam Komutanım. Sağolun.” Elini öptüm. Çıkarken uyardı. “Sivil arkadaşlardan sakın, dikkatli ol e mi evlat.”

Sakınmamı öğütlediği kişiler, Hukuk, Siyasal Bilgiler Fakülteleri son sınıf öğrencileri; Mustafa Gülmez, Nuri Zileli, Muharrem Yıldız, Reşat Kahraman, kardeşim Sinan’ın arkadaşları.

Emek Mahallesi’ndeki şantiyeden bozma evimde toplanıyorduk, babam emekli olup Ankara’ya yerleşmeden önce. Muharrem, Türkiye satranç üçüncüsü. Öbürleri de bayağ ustalar... Bol bol satranç partileri düzenleniyor. Şiir okuyor, okuduğumuz kitapları tartışıyoruz. Reşat şair. Nâzım’ı en dokunaklı okuyan o. ‘Bu gün pazar, bu gün beni ilk defa güneşe çıkardılar...’ Öğretim üyelerinden ekonomi hocasına Karl Marks’la ilgili sorular yönelttikleri için, öbür öğrencilerden birkaçı polise

ihbarda bulunmuş, izleniyorlar. Sonunda Mustafa Gülmez tutuklanmıştı. Oturup savunmasını biz hazırladık. André Gide’in Moskova gezisiyle ilgili kitabından alıntılar yaparak. Sorgu yargıcı yargılanmasına gerek olmadığına karar vermişti. Savcı da üstünde durmadı, salıverildi.

Oysa, Sinan’dan korkuyorduk daha çok. Atak, yakışıklı bir genç. ‘Münazara’ deniyordu o zamanlar, tartışmalı toplantılara katılıyor, çoğu kez kazandırıyor ekibini, göze batıyor.

Mustafa’nın tutuklanması hepimizi ürkütmüştü iyice. Özellikle Rus klasiklerinden oluşan kitaplarımızın bir bölümünü Mamak Çayı’na attık, bir bölümünü Burhaniyeli bir tanıdığın köyüne gönderdik, çoğunu da sobada yaktık.

Tugay komutanına iletilen emir pek de boşuna değildi hani!

Birkaç gün önce, Ernest Hemingway’in yaşamını konu eden bir televizyon dizisinin ilk bölümünü izlerken gülümsedim. O nasıl savaş muhabirliği yaparak öyküler, romanlar yazdıysa, ben de Kore izlenimlerimden yararlanarak öyküler, romanlar yazacaktım. Komutan gönüllü gitmek için verdiğim dilekçenin asıl amacını bilseydi, kimbilir nasıl şaşkınlığa düşerdi.

Garip bir önsezi her zamanki iç sıkıntımı artırıyor, bir yıkım olacağı korkusu karabasana döndürüyordu düşlerimi.

Sokağa bakmayan sofanın buzlu camlı kapısında iki gölge belirdi. Biri şapkalı, ya subay, ya polis. Yüreğim ağzıma geldi. Mutfığa yöneldim. Fısıldadım anneme. Kıyamamıştım o güne dek. “Tamam anne, geldiler! Çabuk yak mektupları.” 1947 yılında Ezine’ye atanmam çıkınca son kez buluşmuştuk iki sevdalı, mezarlıkta! Kızcağız, “Sen sakla mektuplarımızı” demişti, kucaklaşırken. Mektuplarda geçen alay ettiğim adları, bilgiçlik kırıntılarını karalamıştım çini mürekkebiyle ya, ele geçerse kimbilir nasıl kuşkulanırlar, aylarca sürebilirdi sorgulama, tutuklanırsam, uzar giderdi çilem.

Annem sobanın üst kapağını açtı, boşaltıyor mektupları kora dönüşmüş kömürlerin üstüne. Mavili, pembeli kâğıtlar kıvrılıp bükülerek teslim oluyor alevlere. Aynaya koştum çabucak. Suratımın yarısına al basmış. İşte böyle ciğerparem! Yandı gitti, kül oldu her şey.

Üst üste basıldı zile. ‘Sus’ işareti yaptık annemle birbirimize. Bu kez yumruklandı kapı. Boğuk bir sesle: “Kim o?” dedim. Yanıt sert: “Aç yüzbaşım. Evdesin biliyoruz.” “Bir dakika. Traş oluyorum, bekleyin biraz.” Gölgele oynuyor buzlu camda. Sinirliler. İç odanın penceresini araladı annem, yanık kokusu gitsin. Yüzü sapsarı. “Evi sarmışlar!” Suratımı kuruladım, sırtımda hırka, açtım kapıyı, daldılar içeri. Üstünde askeri inzibat yazılı, kırmızı kolluklu subay, adımları doğrulattı. Yaşlıca sivil polis tanıttı kendini: “Ben komiser Cafer. Arama emri var elimizde valide. Korkma. Sen otur içeride.” Sesi yumuşak. Annem yavaşça oturma odasına yöneldi. Saat on ikiye geliyor. Kızkardeşimin okuldan gelmesi yakın. Ne hale girecek kimbilir kızcağız. Ya babam?

Sobaya yaklaştı komiser. Ellerini uğuşturuyor, bir yandan çevreyi inceler gibi yapıyor, burun deliklerinin oynadığını gördüm. Zaman kazanmalı.

“Görebilir miyim arama emrini?” Bakıştılar inzibat subayıyla.

“Ama arama emrinde yazılı adres başka. Yanılmış olmayasınız..”

“Orası öyle de... Önemli değil. Buraya taşınmışsınız, muhtardan öğrendik. Aranan sizsiniz yüzbaşım.”

“Güzel de... Burası babamın ikametgâhı. Sorumlu olursunuz memur bey. Elinizdeki arama emriyle arayamazsınız bu evi.”

Durakladı komiser. İnzibat subayı, “Ev çevrildi kardeşim. Nasıl olsa aranacak. Niye güçlük çıkarıyorsun?”

Komiser: “Siz teslim alın yüzbaşayı, götürün” dedi, “zaten asker kişidir, elimizde tutuklama emri de yok. Ben kapıya nöbetçi bırakırım, gideyim arama emrini değiştirteyim. Haklı yüzbaşı.”

Annem sakın. “Buyrun oturun. Kahve pişireyim size, yorgunsunuz besbelli.”

İkisinin de yumuşadı yüzleri. “Sağol valide. İşimiz acele. Giyinin yüzbaşım.”

Dışarıda bir askeri jeep bekliyordu. Arkada iki inzibat eri. Ortalarına oturtular. Bulvara çıktık. Dizlerimin titremesini önleyemiyorum. Bir ara Ulus’a doğru yürüyen Refika ilişti gözüme. Nişanlım. İzin alacaktı, sinemaya gidecektik. Dünyadan haberi yok. Allah kahretsın!

Haydar Rifat’ın ağdalı Osmanlıca’sıyla sözde Türkçeye çevirdiği, hiçbir şey anlamadan okuduğum DAS/KAPİTAL’den zengin konsolos kızı sevgiline tümceler aktararak, ne denli kültürlü(!) olduğunu kanıtlamaya kalkışır mısın, işte böyle olursun. Sen kimsin ulan! Emek, sermaye, artı değer falanmış. Babaevindesin hâlâ. Biriktirdiğin birkaç kuruşu da genelevde çaldırmıştın hatırlasana. Daha yirmi altı yaşındasın, patladın mı? Altta yok, üstte yok, evlenmeye kalkıyorsun bir de. Hem güzel kız amenna, ama bacakları eğri biraz, Güven Parkı’nda ilk kez öpüşürken ağzının koktuğunu da sanmışım. Açlıktan mı, yediği mantıdan mı kuşkusuyla bütün gece uyuyamamışım. Zavallı Refika’cık, neme tutuldu acaba? Ya otuzbeşlik rakıyı devirip, boş tabancamı göğsüne dayadığım gece! Penguen’de başbaşa görmüşüm güya bir gençle. İhanet haa! Aklımca nişanı bozmaya gerekçe olacaktı bu hergeleliğim. Bir ay aramadım. O da susuyordu. İçim acıyor bir yandan. Cenaze çıkmış ev gibi, bizim ev. Sonunda dayanamadım, annemin, ‘ayıptır, günahtır’ kınamalarına, telefon ettim işyerine, Kızılay’da buluştuk, atıldı boynuma... Kıskançlık gösterisi ters tepmiş, aşkıma kanıt sayılmıştı. Yine de türlü huysuzluklar ediyorum, kurtuluş yolu arıyorum..

Eh, dedim, tutuklanırsam, bu konu da çözümlenir, o da ben de yaptığımız yanlışlıktan döneriz...

Babası emekli albay Refika’nın. Konya isyanında yüzüne indirilen kılıç darbesinin izleri var boydan boya alnında. Mavi gözlü, dingin, tatlı bir ihtiyar. Ağabeyi Çankırı Vali Yardımcısı. Bir kez onlar baskı uygularlar. Çalıştığı şirket de işine son verir herhalde. Rezalet.

Geçen yıl Reşat Kahraman’a rastladım Maltepe’de. Ak pak sakalları. Son sınıfta terketti fakülteyi. İnatla girmiyordu derslere. Öğretilenlere, öğrenim yöntemlerine isyan ediyordu. Kendisinden en az on yaş büyük bir kadınla evlenmek zorunda kalmıştı, kimsesizdi, kurtarıcı bellemişti onu. Sinan, intihar girişimini yıllar sonra anlatmıştı bana. Cin gibi zeki, taş gibi sağlam Reşat.

Şantiyeden bozma ev! Tatar yüzlü Nuri. Teftişe gittiği Mersin’den dönerken hastalanmış. Daha

kırkına basmadan solunum yetersizliğinden ölmüş. Satranç ustası Muharrem de genç yaşında. Mustafa Gülmez ağır ceza yargıçlığından emekli oldu ya, onun da altmışını bulamadan kalp krizi sonucu öldüğünü duydum.

Reşat: “Altındağ Parkı’ndaki ağaç-heykel çalışmamı gördün mü?” dedi.

“Yolum düşerse bakarım bir gün... Sen bu işi bayağ ilerlettin galiba. Bravo.”

“Eh, ne yapalım. Atelyem var. Yüksel Caddesi’nde. Gelsene bir gün.”

“Olur, uğrarım. Ha, oğlun yerleşti mi Fransa’ya? Kızın?”

“Yerleşti. İki torunum var. Kız, doktor. Hacettepe’de. Bekâr. İşin düşerse yardımcı olur.”

“Sağol. Ürolog değil herhalde.”

“Hayrola?”

“Ay geçmiyor, taş düşürüyorum da..”

“Olsun. Sen git gör gene de. Hocalara gösterir seni...”

Kendi parasıyla bastırdığı destanından kaç tane satabilmişti acaba? Sormadım. Karısının sağlığını da. Yetmişini aşmış olmalı.

İnzibat karakoluna geldik. Rüzgârlı Sokak’taydı yanılmıyorsam.

Karakol komutanı binbaşı: “Atın nezarete” dedi, “önce arayın üstünü.” Cüzdanımı bıraktılar neyse.

Nezarette iki genç subay. Saçları darmadağınık. Gecedен kalmış olmalılar. Sordum: “Sarhoşluktan mı?” Yanıt vermediler. Ranzaya çöktüm. Sigara aranıyorum. Almışlar. ‘Sigara içmek yasak’ levhasına takıldı gözlerim. Olsa da içemeyecektim demek.

Başka bir ekiple bu kez Emniyet I. Şube’ye götürüldüm. Şube Müdürü büyük bir öfkeyle bağırdı. “Al sana bir komünist daha! Ayıp ulan ayıp! Vatan haini it! Bu rütbeye yükselmişsin bir de...” Dayanamayıp bir de tekme savurdu böğrüm. Tam da sağ böbreğimin üstüne indi tekme. Düşeyazdım. Dişlerim kenetlendi. Döndü komişere: “Şu tevkif müzekkeresi. Şu da arama emri. Götürün!”

Eve geldik. Babam sofada, gözleri çakmak çakmak, tespihini şakırdata şakırdata dolanıp duruyor. Annem sakın. Refika uğramış, geri çevirmişler. Kızkardeşim misafir odasına kapanmış.

Komiserle iki sivil polis daldılar odalara. Önce kitaplardan başlandı. Biri kitabın kapağını okuyor yalan yanlış, öbürü bir kâğıda yazıyor. Tümünü doldurdular çuvallara. Sonra her yanı hallaç pamuğu gibi attılar.

Babam, İstiklâl Madalyası’nı koyduğu kutuyu, bir zarfta sakladığı madalya beratını da almaya kalktıklarında isyan etti. “Vatanım için Çanakkale’de, Kurtuluş Savaşı’nda dövüştüm. Siz ne

yapıyorsunuz. Sayıyla kendinize gelin efendiler!”

Komiser gülümsedi. “Biz nelere şahit olduk beyefendi! Oğlunuz cânî değil, hırsız değil, üzülmeysin bu kadar. Bir mefkûreye kapılmış olmalı. İnşallah çabuk kurtulur. Belki de iftiradır. Biz emir kuluyuz, ne yapalım. Ben bir tarihlerde, İstanbul’da polis memuru iken Kâzım Karabekir Paşa’nın evinin aranmasında da bulundum. Gözetim altındaydı o zamanlar. İki de bir dayanırdık kapısına. Paşa sırtımızı sıvazlar, kahve, çay ikram ederdi bize, ya!”

O sıra annem, misafir fincanlarına koyduğu kahveleri getirdi. “Yoruldunuz, buyrun.”

Soğukkanlı görünüşü altında kaygılı ama yüreklendirici gözlerine bakıyordum arada bir.

Çuvallar taşındı dışarı. Tutanakları imzaladım. Helalleşeceğiz. Hâlâ içini çekip duruyor kızkardeşim. Canım! Daha on iki yaşında.

Ellerini öptüm babamın, annemin, kardeşimin yanaklarını.

Çıkarken: “Çok sürmez. Kat’iyyen üzülmeyeceksiniz. Kurtulacağım bu saçmalıktan” gibi birtakım sözler ettim, belimin ağrısı artıyordu.

Kore’ye gönüllü gideceklerin, sağlık kurulundan sağlam raporu almaları gerekiyormuş.

Demirlibahçe’de bodrum katındaki dairede kardeşim Sinan’a niyetimi anlatıyorum.

“Delisin ağabey!” Hemingway’e öykünüyordum ha! “Cesedimi çiğnemedi bu kapıdan çıkamazsın.”

Kumral perçemine baktım. Ne güzel öfke bulutu gözlerinde.

Uzun uzun hükûmet kararının gerekçesini açıklıyor. Hangi ilke uğruna can vermeyi göze alıyordum...

“Savaş muhabirliği yapacak değilsin. Öleceksin büyük bir olasılıkla. Öldüreceksin. Sen tavuk bile kesemezsin. Değmeli ağabey. Yazacaksan, yaşadığın topraklarda egemenlerin bilinçlendirmekten kasten yoksun bıraktığı insanlarımızın korkunç serüvenlerini yaz. Emperyalistlerin oyunlarını uygulayan politikacılara alet olmayalım. Esat Adil’ler, Aybar’lar, Sertel’leri düşün... Behice Boran’lar, Adnan Cemgil’ler daha niceleri boşuna haykırmıyorlar...”

“Böyle mi demişim!” diyor Sinan.

“İstersen kasetini dinleteyim.” Gülüşüyoruz saflığına.

Muayeneye gitmediğimi öğrenmiş karargâhtaki arkadaşlarım. İçlerinden gönüllü yazılan, şapkasını efece yana kaykık giyen biri, Muzaffer Günsav yüzüme vurdu korkaklığımı. “Korkak! Madem cesaretin yoktu, ne halt etmeye dilekçe verdin?” “Herkes cesur olamaz arkadaş! ‘Yurtta sulh, cihanda sulh’ demedi mi Ulu Önder. Vatan mı elden gidiyor yani? Mandacı Amerikalılar’ın buyruğu bu, anladın mı? Aklın varsa sen de vazgeçersin. Haa, Kore Birliği’ne atanırsak o başka. Emir emirdir, o zaman gideriz çaresiz.”

Gencecik karısını dul bıraktı Muzaffer, iki çocuğunu yetim. Yalnız o mu, yiğitlikleri boşa harcanan niceleri dönmediler geri.

Üstünde durulmadığını sanıyordum dönekliğimin, demek mimlenmişim. Komutana duyurmuşlar mıydı acaba, hem gönüllü dilekçesi verdi, hem caydı bu yüreksiz herif. Belki. Tutumunda bir değişiklik sezmemiştim komutanın, masamı arama emrini verdiği günlerden sonraya rastlıyordu caymaklığım. Kimbilir?

Dört bin beş yüz kişilik Kore Birliği'nin Tugay kışlalarında toplanması işlemi tamamlanmıştı. Birlik komutanlığına komutanımızın atandığını öğrendik.

Moral gecesi düzenlendiği gece nöbetçiydim.

Akşam karavanasından sonra, mehmetçikler karargâh binasının önündeki geniş, tören alanına gelmeye başladılar. Binanın giriş kapısına çıkılan beton merdivenlerin en üst basamağında ben, kışla nöbetçi komutanı Binbaşı Selahattin Alanyalı, türkü, şarkı, saz sanatçılarını bekliyoruz. Spot lambalarıyla aydınlatılmıştı alan. Buğday başakları gibi dalgalandığını sanıyordum mehmetçiklerin. Ara ara hoparlörden önlü arkalı birer sıra halinde bağdaş kurup oturmaları için uyarıda bulunuyordu binbaşı. Düzen sağlanamıyordu bir türlü. Ön sıralarda oturmak isteyenler arasında çekişme süregidiyor, merdivenlere doğru akının önüne geçilemiyordu. Merdivenlerin iki yakasındaki taş-beton karması kolonlara baskının arttığı görülünce, görevlilerin yumuşak emirleri sertleşti, yine de itiş kakış bazan hafifliyor, bazan kargaşaya dönüşüyordu. Neyse ki, iki jeep'le sükün etti sanatçılar. Uğultu duraladı.

Önce saz eşliğinde türküler başladı. 'Asker oldum piyade, yar yandım aman/Bugün aşkım ziyade...' 'Sivastopol önünde yatan gemiler/Atar nizam topunu yer gök iniler...' hep birlikte coşkuyla söyleniyor, Allah Allah! sesleri arasında. Sıra yanık, dokunaklı türkülere gelince ses, soluk kesildi. '...Mızıka çalınır düğün mü sandın/Al yeşil bayrağı gelin mi sandın/Yemen'e gideni gelir mi sandın/Dön gel ağam dön gel dayanamiram/Uyku gaflet basmış uyanamiram/Ağam öldüğüne inanamiram...' O günlerin ünlü kadın türkücüsü gerçekten yürek burkan sesiyle hepimizi gözyaşlarına boğdu. Bereket oynak havalara geçildi. 'Mayadağ'dan kalkan kazlar/Ak topuklu beyaz kızlar...' 'Otomobil uçar gider/Gönlüm gibi kaçır gider...' Tempo tutuluyor bir yandan, alkış kıyamet gırla. Kalça oyunlarıyla kışkırtıcılığını kullanan türkücüye yaklaşmak, kucaklamak eğilimindeki grupçukların merdivenlere hamle etme girişimleri kaygı verici olmaya başladı ne ki. 'Canlarım ciğerlerim! Feda olsun bu can size! Sabredin, sabaha kadar söyleyeceğiz bu gece' türünden sözlerle coşkuyu dizginlemeye çabalıyorsa da türkücü, korkmaya da başladı anlaşılan, birer ikişer geri geri çıkıyor merdivenleri. Binbaşının 'Aslanlarım, sakın olun, yapmayın etmeyin,'li bağırğan uyarıları sonuç vermeyecek gibi. Beton kolonlar çatırdıyor. Bir ara Tugay Komutanı'nın evine telefon edilmiş olmalı. Nizamiye Kapısı yönünden sesler duyuldu. 'Açılın, yol verin arkadaşlar, komutan geliyor.' Birden duraladı kaynaşma.

Komutan sessizleşen kalabalığı süzdü bir süre. Heybetli görünümüne baktım. Kurtuluş Savaşı'nda İzmir'e doğru, dört nal, dalkılıç, tepeleri, ovaları aşan süvari birliklerinin başındaydı sanki. "Askerler!" tüm alanda yankılandı. Çıt çıkmıyor. "Kahraman evlatlarım! Sanatkâr bacılarınız, kardaşlarınız sizlere moral vermeye değil, sizleri eğlendirmeye geldiler. Onları bağrınıza basmak isteğinizi anlıyorum, ama Türk askeri dövüşürken de, eğlenirken de asil karakterine uygun davranır. Komutanlarının emirlerini harfi harfine yerine getirir. Vakurdur, terbiyelidir, taşkınlık yapmaz.

Anlaşıldı mı? Sağolun!”

Hep bir ağızdan yanıtlandı. “Anlaşıldı komutan! Sen de sağol!”

Binbaşuya döndü. “Ben odamdayım. Eğlence devam etsin.” Odasına çekilirken, binbaşıyla benim yanaklarımızı okşadı. Teker teker sıktı ellerini sanatçıların. “Kanları kaynıyor evlatlarımın, hoş görün.”

Bir yanımda inzibat subayı, öbüründe sivil polis, götürülüyorum yayan. Kelepçe vurulmadı. Üniformalıyım, sivil giyinseydim vurulurdu kuşkusuz.

Ulus Alanı’ndaki Atatürk heykelinin önünden geçiyoruz. Ata’ya selam vermek geçti içimden. Sırtında obüs, şalvarlı kadın anamdı. Mehmetçik düşmanı gözetliyordu yıllardır, bir eli kaşlarında.

Dışkapı’ya giden caddeye döndük. Soğuk, ama güneşli bir gün.

Konuşmuyoruz. Arada asker kişileri selamlıyorum, inzibat subayıyla birlikte.

Anladım. Asker Cezaevi’ne kapatılacağım. Ana kapıda haz’rola geçti nöbetçiler. Avlu. Birkaç basamaklı merdiven. Kırmızı blok harflerle ‘KOMUTAN’ yazılı bir oda kapısı.

Donakaldım. Tahsin! Tahsin Cırlavuk. Asker lisesinden sınıf arkadaşım. Demek cezaevi komutanı olmuş. O da fırlar gibi kalktı koltuğundan, duraladı. İnzibat subayı uzattı dosyamı. Kapağını çevirip baktı kâğıtlara şöylece. Olacak iş değil!

Teslim alındım. Gardiyan erler de çıkınca Chaplin’in ‘Şarlo Asker’ filmindeki sahne geldi gözlerimin önüne. Esir alınan Şarlo düşman arkadaşının karşısına çıkarılır. Arkadaşı başkalarının yanında yumruklar gibi yapar Şarlo’yu, yalnız kalınca kucaklaşır, öpüşürler.

Tahsin, masasına bir yumruk indirdi birden. “Allah Allah! Tüh be! Yahu...” deyip duruyor. Buyurdu: “Otur! Çıkar kaputunu.”

Oturdum, süklüm püklüm.

Meddah Tahsin’in yüzü karmakarışık. Bir ara gözlerini ovaladı, itti elinin tersiyle önündeki dosyayı, yakasını açtı sıkıntıyla.

Öğretmen kürsüsüne çıkar, doğaçlamadan öyküler anlatır, kırar geçirirdi hepimizi; Dümbüllü’ye benzer hürmetli burnunu kırıştırarak, kocaman değirmi gözlerini fırıl fırıl döndürerek.

“Hangi soysuz kıydı sana. İftira değil mi? Konuş İlhan. Suçlu suçlu önüne bakıp durma!”

Zile bastı.

“Oğlum bize iki çay.”

“Şüphe mi ediyorsun. Ben ne bileyim hangi puşt...”

Tugay Mali Şube müdürüydüm. Yolsuzluk, rüşvet gibi savlar olabilirdi de, komünizm propagandası yapmak... aklın alacağı iş değil.

“Yakınlarının haberi oldu mu?”

“Oldu. Evi aradılar. Tugay’a da bildirmişlerdir herhalde.”

“Bizde hücre yok. Tek kişilik odalara kapatıyoruz sanıkları. Birkaç gün kalacaksın. Bir ihtiyacın olursa çekinme.”

Tekrar bastı zile.

“Yüzbaşayı sobalı odaya koyun. Sobasını yakın. Kapısını kilitlemeyin.”

Küçük valizden terliklerimi, pijamamı, havlumu çıkardım. Anacığım sabun koymayı da unutmamış, hem de kokulusundan. Duvar da bir tahta askılık var. Tavandan çıplak, sinek lekeli bir ampul sarkıyor. Küçük pencere demirli. Oda buz gibi. Yayları bozuk karyolaya öylece uzandım. Battaniyeyi çektim üstüme. Dalar gibiyken, kapı açıldı. Gardiyan er kömür boşalttı sobaya gürültüyle, tahta, kırılmış odun parçalarını tutuşturdu. Az sonra bir başka er girdi içeri. Elinde bir paket, öbür elinde Uludağ gazozu.

Bırak şimdi gazozu! Sıkıldım. Bakalım ne var televizyonda. ‘Educating Rita’, İngiliz yapımı. Üstelik Michael Caine. İyi oyuncudur, çekilir. Kitaplığının arkasına gizlediği viski şişesini çıkarırken canım çekti benim de. Buzdolabına hiçbir içki koymuyorum. Pepsi bile. Korkumdan. Viskiye ayıracak param var da! Derken pıt! gitmez mi elektrik. Dışarıda sulu sepken yağarken kar, azdı, lap lap değilse bile verevine indiriyor, oysa eriyordu, oluk tıptırtıları sinir bozucu olsa da, yumuşak hava diye seviniyordum. Balkanlardan gelen soğuk hava dalgası...

“Komutan gönderdi, yiyeceksin!”

Oda ısındıkça, gevşedim. Her yanım kırık dökük. Yine de karnım guruldayıp duruyor. Döner ekmeği iştahla yedim. Meyveli gazozu diktim kafama, geçirdim, üstünüze afiyet.

Odaların açıldığı uzun koridorda kimseler yoktu. Avludan geçerken voleybol oynayanları görmüştüm. Sanıkları, tutukluları havalandırmaya çıkarmışlardı demek.

“Helaya gidebilir miyim?”

Kirli lavaboda çarpa çarpa yıkadım yüzümü. Gardiyan kapıda bekliyor. Odama döndüm. Sızmışım.

Bir ara şakırtılar duyar gibi olduğumu anımsadım. Ayak sesleri, mırıltılar. Koridorda uzun bir tahta masa vardı, üstünde çiçekli muşamba.

Birden tepemdeki ampul yandı, elektrik düğmesi dışarıda anlaşılan, gözlerimi aldı, ölü de olsa ışık. Kapımda gözetleme penceresi var, küçücük. Asker lisesindeki gözetleme pencerelerine benziyor. Nöbetçi subaylar ‘mütalaa’ dayken arada bir dolaşır, denetlerlerdi bizi.

Yemek zamanı galiba. Kalktım, kapımı aralayıp baktım. Karavanalar taşınıyor masaya, eğri büğrü tabaklar, çatal, kaşık diziliyor. Birer ikişer oturuyor insanlar. Bana yemek vermeyecekler mi acaba? Yemekten çok, canım sigara istiyor fena halde.

Gözetleme penceresinde cam yok, dışarıdan sürgülü bir tahta kapak. Çekildim geri. Yüksek sesle konuşmalar, gülüşmeler geliyor kulağıma. Unutuldu, evet. Dışarı çıksam? Vatan hainiyim, bakarsın eşek sudan gelinceye kadar dövülürüm.

Karyolama uzandım, kilitledim ellerimi enseme.

Yemek bitti. Sigara kokusunu alıyorum. Ne yapsam? Gardiyanı çağırırsam. Nasıl? Zil ne arasın alık burada! Birden gözlerim doldu. Yumruğumu tıktım ağzıma. Tutamıyorum kendimi. Ne ileze, yavşak adamsın be! Odada lavabo yok, burnumu, gözlerimi silecek mendil de! O hengâmede akla mı gelir? Yazık havluya. Yuttum tükrüğümü, tuzlu gözyaşlarımı, biraz da zorlama iç çektim bir süre daha, geçti yavrum geçti, korkacak ne var bu kadar! Reşat düştü aklıma:

“Tayyareler gelecekmiş korkum yok benim/Kâğıttan gemilerim, kurşun askerlerim hazır/Zaten onlar kırılırsa babam yenisini alır.” Topuklarını vuruyor döşemeye, sol yumruğu havada... (Dizeler onun değildi, kimindi peki?)

Gözetleme penceresinin tahta kapağı çekiliyor mu ne? Çekildi, içeriye uzatılan bir çatal gördüm, ucuna bir şey takılmış. “Al kardeş al!” Hızla kalktım. Çatalın ucunda bir dilim baklava! Şaşkın şaşkın attım ağzıma. Kapak kapandı, yine çekildi, bir kutu kibrit, iki sigara atıldı içeri ard arda...

Somururcasına içtim sigaraları öksüre tıksıra. Paşa pantolonu, er sigarasına takılan ad. Sigaranın kâğıdına iki pembe çizgi çekilidir, o yüzden.

Umudumu yitiriyordum. Yemek verilmeyecek bana. Açlıkla terbiye edileceğim.

Dışarıda yumuşak ayak sesleri. Volta atıyorlar anlaşılan. Sessizlik uzuyor. Ben de çaprazlamasına arşınlamaya başladım odamı.

Derken kapım açıldı. Gardiyanın elinde yine bir paket.

“Komutan gönderdi, yiyeceksin! Yarın çıkacak karavana sana.”

Çıkarken, kapağı kırık komodinin üzerindeki suyu tükenmiş sürahiye takıldı gözü.

“Şunu doldurayım. Bardak da ister misin?”

“Sağ ol delikanlı. Çok zahmet veriyorum sana!” Işıdı esmer yüzü.

Bu kez kocaman iki lahmacun. Tuhaf, yine acıkmışım. Yalayıp yuttum kıymalı, soğanlı pideleri. Lıkır lıkır içtim üstüne iki bardak, soğuk, kireç bulanığı çeşme suyunu. Üç yıl sonra Ulus Gazetesi’ndeki düzeltmenlik işimden çıkınca sabahçı işçilerle birlikte bol soğanlı, ekmek içi tükrük köfteleri yiyecektim karpit lambalarının ışığında.

Aslan Tahsin! Kolluyor arkadaşını. Güldüm. Suçlu olduğuma gerçekten inansa yapar mıydı aynı iyilikleri? Sanmam.

Acaba dışarıdan gönderilen tatlı, sigara neyin nesi? Neyle suçlandığımı bilmiyorlar anlaşılan. Hele öğrendilerse büsbütün aşkolsun yani. Belki de tutuklu dayanışması... Öyle ya da böyle, aferin canlara. Aferin dostlara.

Şu ampulü gevşetsem?

“Allah kurtarsın!”

Yavaşça açtım kapımı. Öbür odaların kapıları açık. Işıklar da. Altı üstü ranzalardan horultular, öksürük sesleri geliyor. Yatmışlar. Nöbetçi er uyukluyor, kucagında tüfeği, tahta iskemlesinde. Daha adımımı atarken fırladı. Sen öyle san, tetikte.

“Tuvalete gideceğim de...”

Yanıma geldi. Dikildi, araladığı kapının gerisinde. İşimi gördüm.

“Işığı söndürebilir misin?”

“Yasak!”

“Ama ışıktay uyuyamam ben.”

“Mendil bağla gözlerine!”

Yoksa, havlu, gömlek, ne geçerse eline.

“Pencere açabilir miyim?”

Kendi girdi odaya, iskemle üstüne çıkıp açtı pencereyi, buz gibi hava doldu içeri. Titredim.

“Yat, yat sen en iyisi.”

Daha ortalık ağarırken uyandım. Ağzım zehir. Bir bardak su içtim aç karnına. Ah sigara! Birini saklasaydım bari. O günlerde Camus’nün ‘Yabancı’sını okuduğumu sanmıyorum. Kıymık emer hani adam, canı sigara çektiğe. Ter basıyordu, fanılam ııııııı. Oda soğuk, ampul açık hâlâ.

Karnım ağrımaya başladı şimdi de! Buruntular dolaşıyor bağırsaklarımda. İki büklüm kıvranıyorum. Allah kahretsın! Kızacak nöbetçi. Öyle ya, taşınılır mı habire helaya. Üstelik sabahın körü. Bastır karnına, geçiştirmeye çalış. Nafile, azdıkça azıyor ağrı, altına edeceğim neredeyse. Ortada oturak cinsinden bir şey yok mu acep? Çenelerim ata ata, karyolanın altını araştırdım, bakındım sağa sola. Yok yok! Artık dayanacak gücüm kalmadı. Kapımı açıp böğürdüm: “Cafer! çabuk!...”

....

Oh be! dünya varmış.

Yatağa uzandım. İçim geçmiş. Dışarıdan gelen gürültülerle uyandım.

Kapı açıldı. Başka bir nöbetçi er.

“Kalk! Komutan dışarıda yemek yemene izin verdi.”

Asker pantolonumun üzerine kazak geçirip çıktım. Ürkekçe bakıyorum. Göz ucuyla incelendiğimin ayrımındayım. Masaya güğümler dizilmiş. Tabaklarda dört beş zeytin, küçük üç parça beyaz peynir. Ekmek tepeleme.

Tutuklulardan, esmer, zayıf bir genç adam yanaştı yavaşça, dokundu omzuma. Gözüm tüten sigarasında. Hemen davrandı. Ateşinden yaktım sigaramı. Bol duman çektim ciğerlerime.

“Sağ olun, iyi geldi.”

“Bir şey değil. Geçmiş olsun.”

Tatlı uzatılması, sigara, kibrit atılmasının öncüsü oydu herhalde.

“Sizdiniz değil mi?”

“Ne önemi var.”

“Neden?”

Gülümsüyor. Apak dişleri.

“Şaşırmadık desem yalan olur. Ya hırsızlık etmiş, ya rüşvet yemiştir dedik. Meğer... Tanışalım. Ben Barışsever Derneği kurucularından Rasim, Rasim Gözütok.”

Üç dört tutuklu daha toplandı çevremizde. Onlar da derneğin üyeleriymiş. Sıcak, yakın davranışlarla elimi sıktılar, tanıttılar kendilerini. Yazık ki unuttum adlarını, uydurmayayım şimdi, öteki tutuklular da çekinik bakışlarla da olsa, ‘geçmiş olsun!’ları esirgemediler. Masaya buyur edildim. Bakır bardaklara boşaltılan ılık çaylarımızı yudumladık. Kiminse, bir tutuklunun reçel kavanozu dolaştırıldı, gıdım gıdım bölüştürüldü hepimize, ev reçeli besbelli! Afiyet olsun!

Rasim Gözütok: “Bulaşık sırayla yıkanır” dedi, “bu günlük muafsınız, yarın size de görev vereceğiz. Herkes çamaşırını kendi yıkar. Haftada iki gün duş var.”

“Sigara?”

“İki günde bir paket. Er sigarası.” Nöbetçi ere seslendi: “Yüzbaşımın sigarasını unutma. Buyrun, ben pek içmem.”

“Sağ olun. Kitap, gazete?”

“Komutanlığın izin verdikleri okunabiliyor. Mektuplar açık olacak. Görüldükten sonra, onlar verirler postaya. Havalandırmaya çıkarıyorlar, görüşürüz.”

“Bu günleri yazmalısınız ileride” demişti Rasim Gözütok. Aradan kırk bir yıl geçti. Bakalım tamamlamaya ömrüm yetecek mi bu öyküyü? Yaş yetmiş iş bitmiş mi? Defteri dürüldü mü kuşağımın? Mehmed Kemal’i anımsadım. Hangi acılı kuşak! Ya bizden sonrakiler? Acımasız şahmerdanların altında ezilip gidenler! Dövünüp durdum ben kendi payıma. Pıstım, sustum köşemde. ‘Batsın bu dünya.’ Yirmi yılı aşmış olmalı. Ankara’da açtığı ‘Kalem’ meyhanesinde kendi dizelerini okumuştum aziz dost. ‘Salını salını nere gidersiz/Demokrasi değil maksadız.’ Sürüyor gülmece hâlâ. Nasıl yakalayacağız zümrüdü anka’yı?

Dün gece tutturdu, öndeki kazma dişim. İki vermidon, bir aspirin zor dindi ağrısı. Bu yüzden mi karamsarlığım evc-i bâlâda. Dracula’ya benzemeden gidebilseydim Kore’ye, bir ay-yıldız’lı mezar taşı altında uyuyor olacaktım büyük olasılıkla. Umutları gömülmüş.

Bir kulağım radyoda. Albinoni’den adagio.. Yüz altmış yıl sonra bulunmuş notaları. Beethoven’dan romanslar. Chopin’den mazurka.. Amma dayanıklı şu yürek. Daha ne istiyorsun!

Haftada iki gün görüş günüyümüş. Komutan hoşgörülü. Ne de olsa sanata yatkın yapısı. Bir uzun, tahta masanın iki yanına oturuyorduk karşılıklı. Tel örgü arkasından konuşma yok. Açık cezaevi gibi. Dahası yan yana gelip bedenlerimizin sıcaklığını geçirebiliyorduk birbirimize. Bıyıkaltı gülüşüyordu gardiyan erler arkalarını dönüp.

Telefon etmiş Refika. İlk görüş günü gelebilecek. Annemle kızkardeşim tutuklandığım gün gelmişlerdi öğleden sonra. Heladaydım.

Tahsin yalnız bıraktı bizi, giriş kapısına bitişik odada. Metin görünmeye çalışıyor ikisi de. Ellerinde paketler. Kısa paltomu, damalı gömleğimi, çamaşır, kazak getirmişler. Kucaklaştık.

Tahsin’in yardımlarını anlatıyorum kısacık. “Sanmam fazla tutsunlar. Belki birkaç gün. Göreceksiniz...” İnanmışcasına sırtımı sıvazlıyorlar.

Maaşımı almıştım bereket. Komutan emanete konulan paramdan bir bölümünü verdi. Babamın emekli aylığı kiraya, odun kömüre, ıvır zıvıra ancak yetiyor. Evin aylık yiyecek gereksinimini ben karşılıyordum. Sinan Bursa’ya atanmıştı, maiyet memuru olarak. O da yardım edecekti kuşkusuz. Yine de ne kadar dayanabilirdik?

Babam gelmemişti. Çekincesinde haklıydı. Komşular selamı sabahı kesmişler.

Gazeteler birinci sayfalarında verirler herhalde haberi. Yarın.

Gittiler.

Neden yazıyorum? Başka hiçbir uğraşım olmadığı için mi? ‘Yaşama sevinci’ dedikleri kof, anlamsız tutamak. Kör sevinç, paylaşılamayan. Yazgı mı boyun eğmek, değiştirememek koşulları? İrdeleye irdeleye bireysel yaşamaya hükümlülüğün bitiren, çürüten yalnızlığını sürükledim hep. Çevrem, damgalanan alnıma baktı, biraz kafa kaldırırsam!

Dünyaya milyonlarca serpilen nefret tohumları mazlumu zalime dönüştürdü. Gördüm, kösteklendim, düşe kalka ‘hiçliğe’ kavuştum öyle mi? Yazıklar olsun!

Bomba haber patladı ertesi gün. Akşama doğru Tahsin’in elime tutuşturduğu gazete iri puntolarla yakalanan komünist çetesinin adlarını yayınlıyordu. Sinan’ın resmini de basmışlar tutuklanırken. Benim sadece adım yazılı, soyadım gizlenmiş, ola ki talimat aldılar etkili çevrelerden, askerim ya!

Reşat Kahraman da var 15-20 kişilik listede. Öteki adların hiçbirini tanımıyorum. Nasıl kurmuşuz bu çeteyi acaba?

Buruşturup attı gazeteyi Tahsin, çöp tenekesine. “Allah yardımcın olsun. Korum soğukkanlılığını. Unutma askersin sen!”

Yığılacağımı sandım odasından çıkarken. Rasim Gözütok su çarpıyor yüzüme, “kendine gel kardeşim, belli etme!” İşte birtek can sardı sarmaladı, sağaltmaya çabaladı ölümcül yaranı, birtek de olsa! Sevin! Dikildim çabucak, toparlandım, tutup öptüm gergin yanaklarını. Herkes suskun ya saygıdan ya alışkın olduklarından, gazete okuyan da yok ortada...

Buğulu yeşil gözlerini özlemeye başlamıştım bile.

Sarılıştık sımsıkı. Yine konuşabildik serbestçe. “Refika yavrum! Nişanı bozmalıyız hemen. Seni işten çıkarabilirler. Babanı, ağabeyini düşünmek zorundayız. Özellikle ağabeyin, devlet memuru, çoluk çocuk sahibi.”

Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Hıçkırıklara boğularak söyleniyor. “Umurumda değil, canım, birtanem! Seni seviyorum. Beni tanımıyorsun demek. Aşkolsun! Ölünceye kadar seninim, anladın mı?”

Bozgundayım. Jeep’te getirilirken düşündüklerim geliyor aklıma. Hayvanın tekiyim ben. Bu olay çözecekti sözde içimi kemiren sorunu. Bastırdım başını göğsüme. “Peki peki, paniğe kapılmayalım canım. En kısa zamanda savuşturacağız bu belayı inan. Yine de sizlere dokunurlarsa öleyim daha iyi..”

Durup durup kucaklaştık, koklaştık, nöbetçi er kapıya vuruncaya dek.

Dün gece haberler sırasında kamuoyu yoklaması yapıyordu bir özel televizyon. Vatandaşlar açık açık Amerika’yı suçluyor. Bosna-Hersek’te kan gövdeyi götürürken, Irak’ı bombalamak neyin nesi? Petrol yatakları var ondan, Irak’ta. Bir yandan (900)’lü telefonlar, köşeyi dönme, yarışma programları... Kusacak gibi oluyorum. Bu ne çarpıklık Tanrım! Ancak infarkt’ına yenik düşen koca ozan Nâzım’ın 91. doğum günü kutlandı! Ruhi Su’dan hâlâ mı korkuluyor? Udunu kapalı radyolarda, televizyonlarda pop söylüyor gûya! Çin sınırına dek dayandık maşallah!

Öfkeleneyim bari azıcık, kendi kendime. Yoksa oynatmak işten değil.

Sinan’ı Cebeci sivil cezaevine kapatmışlar.

Tahsin'e haber iletilmiş Tugay'dan: 'Tayın bedeli vermeyeceğiz o namussuza. Salıverilse bile vuracağız cezaevi kapısında!'

Kısa sürede kaynaştık cezaevi sakinleriyle. Oldukça rahat sayılırız. İmece usulüyle yemek de pişiriliyor ara sıra. Anam evden kurufasulya, un, şeker, yağ getirdi. Sırayla bir Sinan'a gidiyor, bir bana geliyorlar görüş günlerinde. Refika'cık da sefertasıyla kuruköfte, patates kızartması türünden yiyecek taşıyor fırsat buldukça. Muz getirmişti bir kere de! Akla bak. Lokma bile düşmedi adam başına.

Karanlık bastırırken demir kapılar kapanıyor üstümüze. Yemek sonrası volta zamanı. Rasim Gözütok başlatıyor mapusane türkülerini. '...dostum ne yatarsın günlerin geldi...' '...mapusane çeşmesi yandan akıyor yandan/mapusluk bir şey değil, ayrılık var bir yandan...' '...mezar taşlarını Hasan, koyun mu sandın/adam öldürmeyi Hasan, oyun mu sandın/...at martini de bre Hasan...' bağıra çağıra söylüyoruz. Komutanın buyruğu, gece on bire kadar serbestiz. Bir gün bu insan komutanı görevden almasalar bari diye dua edip duruyoruz.

İçimizde bir de teğmen var. Tırlatmış diyorlar. Durgun, sessiz, dudaklarını kemiriyor habire, ama yiyeceklerini paylaşıyor bizimle. İzin falan almadan kaybolmuş bir gün, iki ay sonra dağlarda yakalamışlar perperişan.

Behice Boran, asker cezaevinin kadınlar koğuşunda tutuklu.

Sinan'ın hastalandığını duydum. Yönetim çok sıkıymış orada. Bir hafta hücrede tutmuşlar. Tel örgü arkasından seslerini duyurmaya çalışarak sözde konuşabiliyormuş tutuklularla yakınları.

Ummuyordum, tersine daha yumuşak davranır olmuş anası babası Refika'ya. Tepkisiz, ilgisiz kalmış ağabeyi, aramıyormuş telefonla bile, ama çalıştığı işyerindeki arkadaşları öğüt veriyorlarmış. 'Bu leke çıkmaz kardeş, bırak şu serseriye!' Genel Müdür de çağırtmış odasına, çapkın bir gülüşle, 'korkma ben varım arkada' diyesi olmuş. Burnumdan soluyorum. 'Hele bir çıkayım, görür gününü o kart zampara. Çarşamba pazarına döndüreceğim şebek suratını!' Refika erkek kız altta kalır mı, aslı faslı yok, olsun, patlatmış gözdağını: "Emniyet Genel Müdürü akrabamız, siz koltuğunuzdan olmayın da!"

İyi hoş da, Refika da göğüslerinin şakkı meydanda giysiler giyiyor. Etekleri de çok kısa. Söylesem alınacak.

Dün, akşama doğru komutan çağırttı. Odama bir konuk gelecekmiş. Yer sınırlı ne yapsın?

Tanıştık. Boy pos yerinde, utangaç bir adam. Otuz beş sularında, bekâr. Öyküsü acıklı, daha doğrusu gülünç. İsviçre'de üç fakülte bitirmiş, başta hukuk olmak üzere, canı sıkıldıkça. Anacığı yalvar yakar olur mektuplarında, 'ben ölmeden dön artık Türkiye'ye..' Askerliğini de yapmamış. "Kıramadım, geldim. Genel Kurmay'da tercümanlık yapıyorum.." İtalyanca, Fransızca, İngilizce biliyor. Derken Kore Birliği'ne atanma emri çıkagelmez mi! Emrin tebliğ edildiği gün efkâr basmış, bir meyhanede devirmiş afyonlu şarapları üst üste. Sallana sallana evine giderken bir yandan söyleniyor. 'Lan ne işim var benim Kore'de. Alçaklar, ibneler... bula bula beni mi buldunuz...' O sıra birkaç vatandaş peşine düşer. Zavallı ayırımında mı, yüksek sesle düşündüğünün. Vatandaşlar bu üniformalı haini

polis noktasındaki nöbetçi memurlara ihbar ederler, polisler, vatandaşlar söylenenleri iyice duyarlar, palaspandıras inzibat karakoluna götürülür Fahri Can, tutanaklar tutulur...

Ne ki, tam hanımevladı komşum. Komutan izin vermiş. Üç dilden yabancı gazeteleri hatmediyor akşama dek, uzandığı yatağında.

İlk birkaç günün sultanlığı da sona erdi. Nöbetçi er, üç günde bir yarım kova kömürü bırakıp gidiyor, pat küt indiriyor döşemeye, odunları. Zaten bu ayrıcalık benim de hoşuma gitmemişti. Ses çıkarmasalar da, öbür tutukluların bakışları biraz donuk, bozuktu.

Soba yakmak, bulaşık yıkamak benim üstümde. Bir kez yıkasın diye tutuşturdum eline tabakları, çatalları, yağlı yağlı geri geldi. Vazgeçtim. Ne yapsın, beceremiyor. Bir de durup durup içkisizlikten yakınmıyor mu? Oysa kolonyaya bile zor izin verilmiş. Kimi tutuklular sulandırıp içiyorlar gizli gizli, yine de gardiyan erlere içki aldırma girişimi olmuş ya, sonuç alınamamış.

Görüş günlerinde Fahri Can’la annesinin halleri tam seyirlikti. Kıs kıs gülüşüyoruz, ayrımında değiller. Birbirlerine sarılıp öylece oturuyorlar. Annesi, kazasker torunu sanki. Belki de öyledir. Başında tüylü şapka, vizon mantosunun omuzlarında tilki kürk, çarpık bacaklı bir madonna! Süründüğü koku koridoru dolduruyor.

Nedense, daha doğrusu nedenleri belli, sıkılmaya başladım Fahri’den. Nasıl etsem de odamı değiştirsem. Rasim Gözütok’a yakınmaya başladım. Adam tek kelime konuşmuyor, gündelik laflardan başka. Birbirine eklemecesine ağzında sigara. Üstelik silkiveriyor küllerini ortalık yere. Ben de içiyorum ama, böylesine haldır haldır değil. Boğulacağız dumandan. Havalandırmaya kalksak, soğuyor hemen oda. Kömürü, odunu idareli kullanmak gerek.

Bugün, görüş günü dışında çağrıldım. Kızkardeşim gelmiş. Hayrola? Komutanın izniyle başbaşa kaldık. Kaygılı bakışlarından olağanüstü bir durum olduğu anlaşılıyordu. Anam yine un kurabiyesi yollamış. Yutkunuyor. “Bir şey söyleyeceğim, ama üzülme ağabey!”

“Ne oldu?”

“Hiç. Dün akşam bir polis geldi eve.” Elindeki basılı kâğıdı uzattı. Savcılıktan çağrılıyor babam. Nedeni belirtilmemiş. Gelmediği takdirde ihzarlı getirtilecek. Sarardım. Yine de renk vermemeye çalıştım.

“Bir tanıklık işidir, korkmayın.” Gözlerini indirdi, ağlayacak.. Kucakladım.

“Yo, yo! Ağlamaca yok!” Salmadı kendini.

“Aferin! İşte böyle. Gitsin babam, bakalım neymiş dertleri, bana da hemen bildirin sonucu, bakalız çaresine.” Nasıl bakacaksak?

Okulda, konuşmamaya, uzak durmaya çalışıyormuş arkadaşları. Türkçe öğretmeni incelikle uyarmış oysa öğrencileri. Temize çıkacağımızdan hiç kuşkusu yokmuş. Hem babamız da çok muhterem bir hocaymış. Nereden biliyorsa.

Salıverildiğimiz gece, gözlerinde mutlu, biraz da kırılganlıkla alaycı gülümseme, ayrıntılarıyla anlatmıştı babam savcılığa çağırılma serüveninin içyüzünü.

Orta yaşlı, kırbıyık, canayakın bir adammış savcı. Babamı ayakta, ‘buyrun hocam, kusura bakmayın yorduk sizi buralara kadar,’ diye karşılamış.

“Çay kahve ne emredersiniz?” Şaşırmış babam. ‘Bir yerden öğrencim herhalde...’ Değilmiş ama...

“Gösterdiği saygıdan pek mütehassis oldum.. Sadede gelelim efendim” dedim, “kahvelerimizi yudumlarken.”

“Güler misiniz ağlar mısınız hocam. Ben verdim bile takipsizlik kararını. Lakin ifadenizi almak gerekti usulen... Yalan mı yani?”

Okumuş suç duyurusuna eklenen tutanağı. Emekliye ayrılmadan önce son görevi Zile Ortaokulu’ndayken üçüncü sınıf öğrencilerine Ziya Paşa’nın ünlü terhibibendinden dizeler okumuş babam. Severdi öğüt vermeyi. Aklımda yanlış kalmadıysa aruza döktüğü sözleri şöyle paşanın: ‘Diyarı küfrü gezdim, nice kâşâneler gördüm/Diyar-ı islâmı gezdim, hep virâneler gördüm.’

Tutuklandık ya, hem de ne ürkünç bir suçlamayla, mahvedecekler akıllarınca hepimizi.

Rasim Gözütok iyi biliyor ceza usul yasalarını. “Üç aydan fazla tutmazlar seni,” dedi, “yeter ki sorgulaman yapılsın.”

Derken Cumhuriyet Gazetesi’nde bir başyazı çıktı, Nadir Nadi imzasıyla. Üstü kapalı biçimde, ülkenin genç, zeki insanlarına ‘lâyık görülen muameleyi’ kınıyordu. Allah Allah! Ne demeye yazsın böyle bir yazıyı Nadir Nadi.

Aradan kaç gün geçti anımsamıyorum, bu kez de Ulus Gazetesi’nde benzer bir yazı yayınlandı. Annem mektup yazmış iki önemli yazara meğer. Dahası kalkıp gitmiş Ulus Gazetesi yazarının evine. Merkez Bankası Başkanı’ymış yazıyı yazan. Gözyaşlarını tutamamış annemi dinlerken. Cezaevinden çıktıktan sonra öğrendik girişimlerini. Güzel anam, canım anam, nasıl özlüyorum seni bilsen...

Günler devriliyor birbiri ardına. Alıştım bile.

Cezaevinde tutukluların uyduğu kurallardan biri de cezası Yargıtayca onaylanan olursa, o gece gürültü etmemek. Hükümlü yalnız bırakılıyor. Avutmaya kalkışmanın anlamı yok çünkü.

Tıp fakültesi son sınıfında okuyan bir delikanlı vardı. Beş yıl vermişler. İlk uygulamayı böyle yaşadık.

Salıverilenler de oluyor, yeni tutuklular geliyor. En çok kimya öğretmenimi karşımda görünce sarsılmıştım. Askeri kimyagerdi. Satın alınan bazı bozuk gıda maddelerine rüşvet karşılığında sağlığa uygun raporu verdiği savıyla tutuklanmış. Mavi gözlü, hovardalığı dillere destan, genç bir binbaşı. Bana sarıldığında gözyaşlarını tutamadı. “İnan kardeşim, iftira!” diyordu durmadan. Babamın öğrencisiymiş. Lise ikinci sınıfta beni tanımış, özel ilgi göstermişti. Kimya mühendisi olacaktım ben de. İkinci Dünya Savaşı patlayınca, asker öğrencilerin –öğretmenlik dışında– üniversitelerde

okuyabilmeleri olanağı kaldırılmıştı. Öğretmen olmak istemiyordum. Kimi sınıfların subayları beyaz demir takıyorlardı bir kere. Asker öğretmenler de. Apoletlerde sarı demir, yakada sarı işaretlerden yoksun kalınacak, olur mu! Çocukluk işte. Yine de, liseyi pekiyi dereceyle bitirenlere tanınan sınıf seçme ayrıcalığından yararlanabileceğimi umarken, sağlık muayenesinde gözlerimde saptanan hafif bozukluktan ötürü, istediğim muharip sınıfa değil, zorunlu olarak yardımcı sınıfa ayırmışlardı beni. Gerçi evet, bu sınıftan olan subaylar da sarı demir taşıyorlardı omuzlarında ama... Nasıl üzölmüş, ilenmişim Tanrım!

Çağrılmıyorum sorgulamaya. Unutuldum. Rasim Gözütok'un sevecenliği, ayrımsız herkese umut dağıtan içten ilgisi de olmasa...

Voleybol oynadığımız bir gün, inzibat subaylarının gözetiminde bir grup deniz subayının getirildiğini izledik cezaevine. Satınalma komisyonu üyeleriymiş, yolsuzluk savıyla tutuklanmışlar. Ayrı odalara konuldular. İçlerinden bir albay iyice yıkık. Nedense beni yakın buldu kendisine. İta Âmiri sıfatıyla imzalamış komisyon kararını. "Kesinlikle haberim yok oğlum. Ben ne bilirim hangi müteahhidin kayırıldığını. Mahvoldum! Bir oğlum mimar, biri doktor. Amiralliğe terfi yılım!"

Tutuklu sayısı artınca, odalarda yeni bir düzenlemeye gidildi. Rasim Gözütok, ne yaptı etti, odasındaki tek boş ranzaya aldirdı beni. Canıma minnet, kurtuldum Fahri Can'dan diyorum, yine de kalleşlik sayıyorum tutumumu, rahat değil içim.

Barışseverler'in avukatı, haftada bir uğruyor cezaevine. Umutlu görünüyor, ama Rasim Gözütok gülümsemekle yetiniyor, acımsı. "Yarın tahliye ederler, öbürgün başka bahaneyle tıkarlar içeri!"

Nitekim, ben bırakıldıktan bir süre sonra, onları da salıvermişler ama, haftası dolmadan yeniden tutuklamışlar.

Bırakıldığımız günün gecesini anımsadım şimdi. Babamla kapıda rastlaşmıştık. Tutuk, kaygılı bir bakışla: "Kaçtın mı yoksa!" demişti. Soluğu tıkanmıştı annemin. Şakaklarını ovduk, zor geldi kendine. Sinan'dan haber yok. Babam canlandı. "Ben gidip bir bakayım. Belki onu da bırakmışlar ya da bırakacaklardır."

Rakı sofrası kuruldu. Annemle kızkardeşimin hazırladığı mezeler dizildi masaya. İki arada bir derede su böreği de yapmış anacığım. Küçük odamızın perdelerini sımsıkı kapattık. Kısık sesle konuşuyoruz hâlâ. Sinan bırakıyor, ben alıyorum. 'Haydi diplo!' kadehler boşalıyor, gevşedik, atıyoruz kahkahaları.

Bir ara, o tatlı, bariton tınlı sesiyle başladı, eve çakırkeyf geldiği zamanlarda söylediği şarkıya babam.

'Yüzündür cihanı münevver eden/Fedadır yoluna bu can-ü ten/Senin'çün yandığım nedendir neden.....'

Denizcilerle ahbap oldu Fahri Can. İskambil oyunlarına katılıyor. Nasıl yolunu bulmuşlarsa votka da sokmuşlar içeri. Fahri'nin yalvarmalarına dayanamamış denizciler. O gece büyük bir gürültü koptu. Meğer çaktırmadan yarım şişe votkayı indirmiş midesine Fahri, başlamış bağırıp çağırmaya.

Duyulacak kaygısıyla iki kova su boşaltmış denizciler başından aşağı, ayılacağı yok, karga tulumba tıkmışlar yorganın altına fukarayı.

Olay büyümedi bereket. Nöbetçi erler örtbas ettiler.

Fahri Can'ın başından geçenleri yaklaşık on yıl sonra, yanılmıyorsam 1960 Devrimi'nden önce öğrenecektim. Piknik'in önünde burun buruna geldik. Üstbaş modaya uygun. Ayağında rugan iskarpinler... Ne ki, omuzları çökmüş, ferî kaçmış gözlerinin, bir acınaklı adam. Duraksamadan sarıldı omuzlarıma. Işılsak sarkık yanakları. "Anneciğimi dün gömdüm İlhan'cığım. Yapayalnız kaldım şu dâr-ü dünyada." Yüreğim kabardı. Hâlâ suçlu, sorumlu sayıyorum kendimi.

Piknik'e girdik. Birer votkalı bira ısmarladık. Dokuz ay gün vermişler. Yargıtay da onanmış cezasını. Çıkınca hapisten, tamamlatmışlar askerliğini, Şavşat'ta. Terhis olunca Baro'ya başvurmuş. Staj dileği kabul edilmemiş. Adalet Bakanlığı da İsviçre'deki öğrenimini geçerli saymamış Türkiye'de. Kalkmış başvurmuş İstanbul Üniversitesi'ne. Tüm derslerin sınavını verip Hukuk Fakültesi'nden de diploma almış. Staj başvurusu yine olumsuz. Bu kez Danıştay'da dava açar, kazanır, stajını bitirir, avukatlık ruhsatını almayı başarır sonunda.

"Küçük bir yazıhanem var. Birkaç davayla âlâ külli hâl geçinip gidiyorduk. Annemin nesi var nesi yok bilmem bile. Hem neye yarar mal mülk, neye yarar aziz kardeşim!"

Birkaç yıl oluyor, ölüm ilanını okudum gazetede.

Üçüncü ayın ikinci haftası. Sivil elbisemi getirttim! 'Dostum ne yatarsın günlerin geldi..' Tuhaf bir beklenti. Üçüncü ayın dolduğu gün çilem bitecek! Rasim dostun aşılacağı inançtan kaynaklı olsa gerek.

Derken çağrılmadım mı komutanın odasına! "Hadi gözünaydın. Yarın sorguya gideceksin."

Hüzün çöktü içime, sevinmek ne söz. Daha sonra arttı çarpıntım.

Anlatmayacağım sorgulamayı. Kan beynime sıçramıyor artık. Güldürünün, hele ki güldürünün– bir anlamlı düzeyi olmalı. Zırva nasıl savunulur? Yaşdaşım yargıcı sevgiyle anıyorum yine de. Sağsa kulakları çınlasın, öldüyse gani gani rahmet dilerim, inanmayı içime sindiremediğim Tanrı'dan!

Rasim, sevgili dostum, tahmininin doğrulanmasından gururlu, sakince öptü yanaklarımı, sıkıca kucaklaştık. Kulağıma fısıldadı: "Dediğimi unutmayacaksın değil mi?"

Gönül borcumu ödemek için neredeyse ömür boyu beklemek zorunda kalacağımı kestiremezdim elbet. Hem böylesine borçlar ödenebilir mi a benim yorgun yürekli, çaylak yazarım.

Öbür tutuklularla da vedalaştım, solgun yüzlerindeki –belli edilmemeye çalışılrsa da– hazin gıptayı görmezden gelerek, Fahri Can'la da, ama deniz albayının kollarından sıyrılmam zor oldu. "Dua et, biz de kurtulalım." Duyduğuma göre, dayanamayıp asmış kendini, beraat kararı tebliğ edilmeden önce.

Mert arkadaşım Meddah Tahsin, anakapıya kadar geçirdi beni. Gözlerindeki sevinç aylası gölgeli. Sağ elim kaşıma gitti dalgınlıkla. Gülümseme fırsatı çıktı böylece...

Sinan'ı da bıraktılar mı acaba?

Yadırgadığım sivil elbisemle sarsak sarsak yürüyorum. Elinde tahta bavul, başında gıcır kasket, Ankara Garı'nda sağa sola ürküyle bakınan köy delikanlısıyım sanki.

Nisan göğü bulutlu. İçimi yıkasa, arıtsa inceden yağmur. Durakladım, üç ay önce selamlamayı tasarladığım Atatürk heykelinin önünde. Saygı duruşuna geçtim, gelip geçenlere aldırmadan.

Kunuri'de savaşmalı mıydım?

Bronz yüzü karanlıktı Ata'nın.

Onaylamadı gibi geldi bana.

Nihavent Saz Semaisi

Mesut Cemil Bey, önce öğle tatillerinde dadandı, şimdi yerinde yeller esen, beton yığınlarının arasına sanki paraşütle indirilmiş, kırmızı kiremitli, mini-kondu Evim Hamburger’e, aşağı yukarı on beş gün sonra çekingenliği bırakıp, üzerinde cermen türü kalorifer böceklerinin tek tük boygösterdiği, ışıklar sönünce cirit attığı, kapı dibindeki formika masayı mesken tuttu, akşam saatlerinde.

Boyunları madalyonlu, bilezik künyeli ‘mor külhani, gençler; avurtları çökkün, tıraşlı, hiç çıkarmadığı, etekleri topuğunda eprik paltosunun fil-kulak yakaları hep kalkık, inmeli ağzı sürekli yılışıkça gülüyor izlenimi uyandıran, tel gözlüklerinin üstünden, sıkıştırmaya çalıştıkları kız arkadaşlarının süt beyaz bacaklarını dikizlediğini –bana göre– sandıkları ihtiyarın, yenilemediği arjantin birasını ağırçekim yudumlamasına sinirleniyor, öfkeli bakışlar fırlatıyorlardı masasından yana. Patrona söyleseler de sokmasa şu moruğu buraya. Biri, “hemşerisiymiş galiba, gözyumuyor,” dedi, “boşverin, keyfinize bakın.”

Rozet iliğinde daim pembe karanfil, saçları boyalı, badem bıyıklı patronun. Pop müziğine müşteri uğruna katlanıyor besbelli. Sesin daha da yükseltilmesi isteklerine aldırışsız; canı çektikçe arabesk sokuşturuyor hadım-gırtlak çığlıklarının arasına. Birkaç günden beri Minik Serçe’nin ‘Sen ağlama dayanmam’ şarkısı gündemde. Al baştan oluyor kaseti. Davlumbazın arkasına sığınıp elinin tersiyle gözlerini siliyor mu ne patron?

Mesut Cemil Bey’e göre hava hoş gibi. Uzaklara dalgın melûl bakışları. Ola ki, ‘Seyreyledim eşkâl-i hayatı/Ben havz-i hayâlin sularında’ dizeleri geçiyor aklından.

Evim Hamburger pazartesi akşamları تنها nedense. Cuma akşamları hıncahınc inadına.

O cuma, kadife yeleşinin cebindeki köstekli saatine ikide bir bakarak kafa sallayan, birahanenin tek garsonu Bayram’ın, “...top atsan duymaz, sıkışın yanına yeğenlerim” önerisini biraz durakladıktan sonra kabul etmiş, çarçabuk buluşturulan taburelere tünemişlerdi, göçmen yüzlü, iri kemikli, geçkince kızla, tek kaşı alnında, kasıntı delikanlı.

Kız ısmarladı, sevecenlikle sıkarak delikanlının parkasını geren güçlü pazusunu, izin istedi galiba böylece, oğlan yıldız çerçevesi eğri, Van Gogh kızgın güneşine döndürdü boynunu.

Cipis, bira, hı, büyük olsun. Bana pepsi. Karnın aç mı?

Elinin ayasıyla kuruluyor kız, kirli yüzeyde yer değiştiren ıslak izlerini bardaklarının. Söze nasıl girsin? Karanlık, suskun sevdalandığı. Tükendi sabrı sonunda: Yolmasana be! Dolama olur sonra. Çantasını karıştırdı. Alıvereyim. Sersem! Olur mu herkesin içinde. Haklı. Bak ne diyeceğim... Kızma ama... Babam diyor ki... Demek babasına da açıldı. Allah kahretsin! Kızdın mı? Anam söylemiş. N’apıyım. Çok memnun oldu valla. Eski kafalı değildir babam... Attın tabii. Orta birden terk diyemedin. Askerliğini yapmış mı? İyi, iyi! Garsonluk bol para getirir. Bââyan! Bakmadan geçme! Batık mağazanın yatık malları değil bunlar. Seç bââyan seç! Elle ablacım, korkma! Evet yengeciğim evet... Halis yün bunlar. Sar ağzına burnuna, üşüme valde! Bugün bin, yarın beş... Koş vatandaş koş! Aldık Tapu Tahsis Belgesi nasıl olsa. Çıkarız iki oda üstümüze. Düşünmesin pek. Sen al gel benim

dükkâna. Tutarsa gözüm, çağırırız eve. Yapar anan orospu mantısı. İçkisinden belli olur erkeğin hası. Uçuralım bir papaz beraber, anlarız. İşportacılık yapıyor diyemedin tabii. Felçli anası, beş kardeşi eline bakıyor. Temizlerim altını. Lüks tuvalet sabunuyla yıkarım. Bebe pudrası ekerim kabalarına. Kırarım kulunçlarını bir güzel. İnanmıyorsun değil mi? Aşkolsun. Tüyün lan! Geliyorlar... Sokaklarda sürüneceğine... Şefe söyledim bile. Alacak seni işe. Marlboro aldım sana. İçme şu Maltepe'yi. Hant hant öksürüyorsun. Yazık değil mi ciğerlerine. Niye giymiyorsun tişörtünü. Anladım, beğenmedin. Esaslı kotlar geldi, Avrupa. Li kupır. Ayırayım mı sana. O kadar kredimiz var. Oğlanlı kızlı piç kuruları öf nasıl kıvırıyorlar kıçlarını di mi! Benim bile içim gidiyor. Senin? Dilini mi yuttun. Gülsene be biraz! Haylazlardan birini çırak alır babam yanına. Berberlik öğrenir fena mı? Harçlığını da çıkarır. Sarı çiyan şefle gülüşe konuşa yürüyorlardı bunlar geçen gün Ulus'a doğru. Kırıştırıyorlar garanti. İt işe alacak, sonra da... Boynuzlatacak beni aklınca. Höst! Yağlıboya! Hamburger yer misin? Kaç saat? Bayram yanıtladı: Yedi buçuk. Tazeleyelim mi? Ooo, geciktim.

Mesut Cemil Bey'in sırtı yarı dönük gençlere. Başı düşüyor ara sıra. Gerçekten sağır mı? Duymazdan mı geliyor söylenenleri. Dikmiş sürmeli kara gözlerini delikanlı, duvar takviminin ibibik kuşuna.

Biliyorum ben. Ayrılmıyorsun Yapı Kredi'nin önünden. Nesini beğeniyorsun bilmem, o çarpık bacaklı kart karının. Taklit kürkü, aslanım! Zengin sanma. Yalan mı? Sen sus bakalım daha... Bu iş burada biter öyleyse. Böyleleri paklar senin gibileri. Tamam mı kardeşim! Kalkalım mı? Son sözün bu mu? Bu ha! İyi. Çok mersi, sağol! Ama... Bil ki.. ben seni... işte öyle... Olur Ali'ciğim, peki. Üzme canını.. ne yapalım, ben de şey oluveririm sayende. “Ne olursun?” “Telekız olurum n’olacak!” “Ben de seni öldürürüm!”

Mesut Cemil Bey titredi birden. Dönüp baktı Ali'ye sımsıcak. Kızın gözlerinde ışıyan sevinci yakaladı herhalde. Bayram'a her zamankinden fazla bahşiş bıraktı. İlk kez ılıyan birasını bitirmeden kalktı, dış kapıya yöneldi. Kumrular Sokağı'na saparken gördüm. Tanışmak istedim, olmadı. Artık mümkün de değil kuşkusuz. Evim Hamburger'e uğradığını sanmam, uğramak istese bile en az yirmi yıl daha yaşaması gerekirdi. Hem resimlerine bakılırsa –övünmek gibi olmasın bana benziyor– çelebi adam, kibar, yakışıklı adam, öyle hırpani kılıkla ortalarda dolaşacağına kimse inanmaz. O gece, piyanosunun tozlu örtüsünü kaldırmış olmalı.

Reji Yangını

Spikör dağını aşır Erzincan’a ulaşabildiğimiz üzerinden iki yıl geçmiş olmalı.

Karakış bastırdı.

Babam, düzayak, yığma kerpiç evimizin damını loğ taşıyla sıkıştırılmıştı. Kar biriktikçe kürünüyor, ama başa mı çıkar? Erime başladı mı tavan akar, koştur leğen, kova. Saçak altlarından geçerken dikkatli olmalı. Buz sarkıtları tepeni delebilir.

Lüks lambasını ben yakardım. İlk ipek fitil takılır özenle. Hafif hafif pompalarsın. Çakılan kibrit usulca yaklaştırılır fitile. Önce kızarır, sonra –pompa hızlandıkça– ağarır fitil, yanık kokusu kaybolur.

Öbür iki odada beş numara gaz lambası, bir de idare lambası kullanıyoruz gerektikçe. Gününbirlik yemekleri gaz ocağında pişiriyor annem. Kuzinada odun-kömür yakılıyor. Çamaşır kazanı fokurduyor üstünde. Tel dolabında saklanıyor bazı yiyecekler, yazın bahçedeki kuyuda.

Haftada bir kadınlar hamamına gidiyorduk annemle. Gusülhanede de ara sıra yalapşap yıkanıyoruz. Anneme, ‘oldu olacak babasını da getir!’ demişler, erkekler hamamına gitmeye başladık babamla.

İlkokul üçüncü sınıftaydım yanılmıyorsam. Hâlâ yatağımı ıslatıyordum. Yer yataklarında yatılıyor. Annem yedek, paçalı yün don, büyükçe bir pamuklu bez bırakıyor yastığının altına. Gece titreyerek kalkıyor, donumu değiştiriyor, yatak çarşafının üstüne pamuklu bezi serip, tekrar uyumaya çalışıyorum. Pijama ne gezer! Gecelik de giydirmiyor annem. O da ıslanınca ne olacak? Doktor, ‘titiz, sinirli çocuklarda görülür bu hal, sakın dövmeyin’ demiş, ‘alıştırmakla ilgisi yok. Yatmadan iki saat önce su içmesin, sulu yiyecek vermeyin akşam yemeklerinde.’ Oysa yıllar sonra öğrendim, leğen kemiklerinin gelişmesindeki gecikmeden ileri gelirmiş çiş tutamamak geceleyin. Ortaokul ikinci sınıfa geçtiğim yıl kurtuldum bu dertten. Dayak yediğimi sanmıyorum o yıllar babamdan, gerçi ödüm kopardı elini kaldırdığında, ama vursaydı herhalde anımsardım.

Altımı ıslattığımı ayırımsadığım o gece de yarı uykulu, idare lambasının ışığında zorunlu görevimi yaptıktan sonra, yeniden uykuya dalacağım sırada, buz tutan pencereimde garip bir kızılık gözümü aldı. Dışarıda kalın, kısık sesle iki adam konuşuyor. Kulak kabarttım. Anlamamıştım ne dediklerini. Doğrulup oturdum yatağında. Birden kapım açıldı, annem, elinde fitili açılmış gaz lambası. “Oğlum, kalk giyin! Babanı çağır, yangın var!” Tavşan uykusu uyurdu.

Babam, Asker Orta Okulu’nda öğretmen. Haftada ya da on günde bir gece nöbeti tutuyor okulda. O gece de nöbetçiydi. Okul, aşağı yukarı iki, üç kilometre uzak şehir merkezine. Yol, bostan tarlalarının kenarından geçiyor. Annemin elime tutuşturduğu gemici feneriyle fırladım sokağa. Pencere önünde konuşanlar mahalle bekçileriymiş. Reji, (bugünün tekel) binası, beş altı katlı, ahşap. Evimizden üç dört ev ötede. Üst katlarından alevler fişkırıyor. Bekçiler evlerin tokmaklarına vuruyor, mahalleliyi uyarıyorlardı. Acı acı düdüğü öttürüyorlar bir yandan.

Daha ilkokul birinci sınıftayken yine elimde gemici feneri, mezarlığın içinden geçip Yeşil Irmak köprüsüne yakın bir yerde oturan doktoru evimize getirdiğimi anımsıyorum faytonla. Kuşpalazına

yakalanmıştı kardeşim. Doktor boğazındaki iltihabı kazıyarak boşaltmış, kurtarmıştı çocuğu. Amasya'daydık o zaman. Babam işsizdi, biriktirdiği üç beş kuruşla geçiniyorduk, sivil okullarda öğretmenlik vermiyorlardı, bakanla takışmış, o yüzden, Ankara'ya gitmişti, öğretmenlik bulabilmek için. Milli Savunma Bakanı acımış da öyle atanabilmiş asker okuluna...

Bostan tarlasına ulaştığımda, köpekler havlamaya başladı uzaktan. Alala köyündeyken öğretmişti köylüler. 'Kaçmaya kalkma, oturuver yere, havlar havlar giderler.' Durdum, bekledim, ulumalar kesilinceye dek. Bağlı olmalıydılar, rahatlayınca hızlı hızlı yürümeyi sürdürdüm, Nizamiye Kapısı'na vardım. Nöbetçi erler şaşırdılar, ama babamın adını verince haber iletiler içeriye.

Öteki nöbetçi coğrafya öğretmeniyle babam sohbet ediyorlarmış, öğretmenler odasında. Bir yandan çay içiyorlar. Bana da bir bardak doldurdular. Sıcacıktı çay, kıpkırmızı.

Coğrafya öğretmeni, 'Hanım, beyhude telâş etmiş olmasın üstad?' dedi. Babam da doğrular gibi ağız eğdi. Yine de dürbün getirttiler. Babam, 'doğru' dedi, 'yanıyor galiba reji binası... Ama tan ağarmak üzere, nöbeti sabah bırakabilirim. 'Oğlum, iki er verelim yanına, birlikte gidin. Ben de gelirim sonra. Zaten yapılacak bir şey yok. Yatak yorgan, sandalya falan atın dışarı. Şükür rüzgâr yok. Sanmam sıçrasın etrafa yangın. Hadi bakalım, göreyim seni aslan parçası!'

Eve geldiğimizde, annem, komşuların da yardımıyla eşyamızı sokağa yığmıştı bile. Eprik mantosuna sarınmış bir iskemlede oturuyor. Ağlamaklı değil. Sinan kucağında mıydı?

Yangın patlamalarla sürüyor. İtfaiye yoktu galiba! Anımsamıyorum. Herkes seyirci, sessiz, hoşnut gibi üstelik. Isıttı tüm sokağı, yangın sığağı.

Koca bina, çatırtılarla yandı, kül oldu.

Çocuklar, birkaç gün, sıcak küller arasından bulabildikleri bozuk paraları, yarısı yanmış sigara paketlerini ceplerine indirdiler...

....

Karım sızlanıyor. "Yakmıyorlar kaloriferleri doğru dürüst. Dünyanın yakıt parasını veriyoruz. Hastalanacağız vallahi. Elektrikler de kesiliyor zırt pırt, rezalet!"

Gülüyorum. Büsbütün sinirleniyor. "Güleceğine git şu yöneticiyle konuş. Ne vurdumduymaz adamsın yahu!"

Anlatsam mı? Neye yarar.

Annemle babam, uyuyorlar koyun koyuna Cebeci Asrî Mezarlığı'nda.

Bisiklet

Bıttım ağaçlarının hışırtısı başlayacak birazdan, serpintisi sonra yağmurun, serin ıslaklığı okşar yüzümüzü, kesiliverir birden, uykuya geçerdik toprak damlarda...

Tek tük kamu yapıları dışında, çarçabuk kuruyan cip-cazla örülmüş kondular toplamıydı kırk yıl öncesinin Siirt'i. Geldiğim ilk günler, güç bela bir oda kiralamıştım. Akrepten korunabilmek için karyolamın ayaklarına içi su dolu kaplar koymamı salık vermişlerdi, bir de cibinlik, –atlarmış tavandan akrep– boğuluyordum sıcaktan. Bereket daha düzgünce bir evde oturan iki bekâr memur arkadaşın yanlarına taşındım, damda yatılması gerektiğini de onlardan öğrendim.

Bir kural daha varmış. Damlarda ışık yakılmayacak, dolaşılmayacak, dürülen yer yatakları el yordamıyla serilip girilecek hemen yorganın altına. Uyarılmadığım için, bir gece, soluk alayım, kasabayı şöyle bir göreyim yanılıgısı, büyük çoğunluğu Türkçe bilmeyen yerlilerin tepkisine yolaçtı. Dillerinden anlayan müdür, kulağımı büktü incelikle. Savmış adamları, yeni geldiğimi, bilgisizliğimi, kötü niyetli olmadığımı anlatarak.

Gündüzleri kırk dereceye ulaşıyordu ısı. Trahom yaygın. İçme suyu arabalarla otuz kilometre uzaktan getiriliyor, sebze Diyarbakır'dan. Memur, subay ailelerine zor yetiştiriyor. Tifo korkusu yüzünden, otuz kırk bardak çay içiyoruz günde, demli, kaçak kuyruk çayı, askılığı boş kalmıyor hiç, çaycının.

Dün mektup aldım, İstanbul'daki kızkardeşimden. Yıllardır görüşemiyoruz. Zarftan bir de fotoğraf çıktı. Bisikletinin üzerinde gülümsüyor kardeşim. Ne çabuk büyümüş, basbayağı genç kız!

Günlerdir, o gün– kendi çocukluğumun bisiklet tutkusunu anımsadığımı anımsıyorum, kar eleniyor dışarıda, ezan sesleri yankılanıyor, pazar sessizliğine Ankara'nın, sobaya odun atmalı.

Ne iyi, demek bisiklet alınmış kardeşime! Kıskanmadım ya, içim burkuldu!

Alışverişi arasıra ben yapıyorum, elime para verildiğinde birkaç kuruş tırtıkladığımı biliyor annem, yüzlemiyor. Fırsat düştükçe bisiklet kiraliyorum, en çok bir saatliğine, eski püskü, lastikleri yamalı bisikletler.

Bir gün birlikte kararlaştırdık annemle, para biriktireceğim, kendi bisikletim olacak.

Bir teneke kutusunu kumbara yaptık. Salt bir kuruşluklar atıyorum içine nedense! Sallıyorum, ağırlaştıkça büyüyor umudum. Oysa, o yıllarda bile dört beş yıl aynı hızla para biriktirsem, bir bisiklet satın alınamayacağı ortada!

Ola ki, üç dört ay geçti aradan. Okul çıkışı et almaya gönderdi annem. Dönüşte kumbaramı aradım, yerinde yok. Annem sıkıntılı, elinde süpürge ortalığı süpürüyor sözde, elinden aldım süpürgeyi. Gözleri dolu dolu. İlişti sedire.

“Ay sonunu getiremiyoruz oğlum! Ne yapalım! Bakkala kasaba yüzümüz tutmuyor artık...”

Sarıldım boynuna. Çamaşırın yıprattığı genç ellerini öptüm.

“Haklısın anacığım, bisiklet benim neyime!”

Ergenekon

Bıkkın güneş ışınlarını sızdırmaya çabalıyor yine de. Tek penceremin pervazına sığınan aç, sorgucu iki kedi. Gözetleniyorum. Yumruklasam mı camları? Ne yapsam imgesi gündemde Ergenekon'un. Geri getirilemeyecek elli yılın başlangıcındayım. Mutluluk, bilinç susuncaya değin, belleğinden avuntu çıkarabilenlere özgü olsa gerek. Bana göre, nasılı önemli değil –boşunadır yaşanan diyorum da, her bayram, yılbaşı gönderdiği kutlama kartlarını yanıtlamamak kararımı uygulayamıyorum, incelik gereği. Sadece bir daha görüşme önerisine, bir kez bile yanaşmadım. ‘Biricik dostum, vefalı kardeşim..’ Neden rahat bırakmıyor beni? Köşesine çekilip anılarını yazacağı, ya da yineleyip içleneceği, belki de gülümseyeceği çağ gelip çatınca, dediğine bakılırsa –ikide bir sıkışır olmuş yüreği, dileğince gerçekleşen meslek yaşamına olanak sağladığına inandığı davranışımı anımsadıkça...

Onca ısrarlı arayışlarını karşılıksız bırakamadım. Mülkiyeliler Birliği bahçesinde buluştuk. Sivil elbise içinde uygar asker kalıbı. Tepesi açılmış, ama kumral, gür kaşlarının altına yuvalanan çipil mavi gözleri sevecenliğini koruyor. Eğildi, kucaklaştık. Etli dudakları pörsük yanaklarımda. Beklemediğim sarsıntı omuzlarını kavradı, bekledim gevşesin.

“Canım kardeşim, çok şükür kavuştum sana...”

Asker Lisesi’nin bahçesinde sıralanan adayların arasına katıldık birlikte. Sınav kazananların adlarını okuyor bir yüzbaşı. Kazanmışım. Onun da kazanacağından kuşum yok. Ortaokulu pekiyi dereceyle bitirmiştik. Babalarımız dost. Onun babası Ulusal Kurtuluş Savaşı’nda makineli tüfek subayıymış. Yediği kurşun kalbinde. Malûlen emekli. Babam, birkaç yıl önce sanırım, Asker Lisesi’nde öğretmenken sivil okullarda görev alma girişimi, zıtlığı bakan değişince sonuç vermiş, Sivas Lisesi’ne atanmış. Lisenin orta kısmında oluştu arkadaşılığımız. Ergenekon’un babası, oğlunun kurmay olmasını istiyor. Babamın gerekçesi başka. Didişken yaratılışı yüzünden lisesi olmayan bir başka ile ya da ilçeye atanabileceğinden korkuyor. ‘Bütçemiz belli hanım. Devlet okutsun. Hem haşarı, dizgin tanımaz huyunun törpülenmesi gerek. Disiplin altına girmeli.’

Babam götürmüştü ikimizi. Şipşak fotoğrafçıda çekilmiş rengi atık fotoğrafta üstümüze oturmayan, ödünç alınmış lacivert uniformalarımızın içinde, birbirine bakışık iki sübyan delikanlı. Durup dururken gözlerim doldu işte.

Aday sırası seyrekleşti. ‘Bu kadar arkadaşlar. Kazananlar iki saat serbest. Yakınlarıyla vedalaşabilirler. Sonra hemen gelsinler, muayeneye sevkedilecekler.’ Allak bullak Ergenekon. Acı bakışı üstümde. Lisenin ana kapısında buluştuk. Hıçkırıyorum. ‘Bekle beni, babama gidiyorum. Ya ikimiz, ya hiç!’

Setbaşı’na ulaştım soluk soluğa. Babam otel bahçesinde nargilesini fokurdattıyor. Kapandım göğsüne. ‘Kaçarım baba! Bir şeyler yap. Ergenekon’u almazlarsa okula ben de yokum.’

Bir faytona bindik, tırmandık Işıklar Yokuşu’nu.

Okul komutanı, kıramamış babamın hatırını, çıkartmış sınav kâğıtlarını. Ergenekon’un yanıtları da

iyiymiş, ama daha iyiler yüzünden girememiş sıralamaya. Yine de sorumluluğu üstlenmiş komutan. Gülerek açıkladı babam. ‘Oldu mu! Hadi bakalım, bırakın zırlamayı da, koşun muayeneye!’

Emekli general Ergenekon! Adım solcuya çıkmıştı, o yüzden aramadın beni yıllarca, diyemedim. Utangaç, ezikti hâlâ. Oysa haklıydı kendince yerden göğe. Hem oydu, ergenlik çıbanlarının başımı sardığı lise son sınıfta yaralarırna pansuman yapan. Yazılı sınavlardan birinde denklemlerden birinin çözümünü kulağına fısıldayan. Sigara içmemi engelleyen. Beni dövmeğe kalkışan iri yarı bir öğrenciyi bir yumrukta deviren... Somurtma! Ödeşdik paşam!

Bir türlü açılmıyor yüzündeki bulutlanma. Ekliyorum: ‘Bence yanılıyorz. Herhalde baban Ulusal Kurtuluş Savaşı kahramanı olduğu için aldılar seni okula, sağ olsaydı sorardım babama.’

Takas eşit değil. İleri sürdüğüm olasılık kanıtlanamayan, kendi aklına dayanma gururuna da ters.

Batağa saplandım büsbütün. Sırtırna vurduğu yükü taşımalıydım. Vefa simgesiydım gözünde. Ne demeye kesmeye kalkıştım tutunduğu dalı?

Bitli Şair

‘Bunca yıl yaşadım, yeter bana’ dediğinde sanırım elli yedi yaşındaydı ATAÇ. Oysa ben daha yirmi beşıme bastığım yıl, sevgilime –bu sevgilim sözcüğü de eski deyimle pek âmiyâne– yazdığım bir mektupta benzer sözler saçmaladığımı anımsıyorum.

Nasıl, nerede, ne zaman? sorularının sorulduğu çağa ulaşılmamalı. Yazıklanmaların, pişmanlıkların, doyumsuzlukların, sınıra geliyorum korkularının yinelenmesinden başka neye yarıyor sabah uyanışları?

Kaçınılmaz unutuluşun burgacından kim kurtarabilmiş yakasını? Binlerce, on binlerce, yüz binlerce... yaratıcı. Genlerinin utkusu gerekçesine sarılmak, elde olmayan kıskançlığı önlemeye yetmiyor. Çağdaşlarımız da bilemedin –cimriliğim tutsun!– beş on bin yıl sonra anılmayacak avuntusuna mı bel bağlamalı? Ama.. yeryüzünde söylenmedik laf, değilmedik sorun kalmadı denilmeyeceğine göre, ille de ün peşine düşülecek, kızıışan ansiklopedi savaşına yem olunacak. Av hayvanlarının resimlerini mağara duvarlarına kazıyan ustalar kimlerdi peki? Hani adları, sanları?

Sanat yapıtlarını mikrofilme alıp binlerce metre derinliğe gömüyorlarmış. Gelecek kuşaklar bulacak da küçük dillerini yutacak şaşkınlıktan. Galaksimizin güneşi sönecekmiş umurlarında mı? Dünyamızı paramparça edecek hidrojen, nötron, daha bilmem ne bela bombalarınıza hâlâ kıyamazken, başka güneşler bulunur, şimdiden umut kesmek yakışık almaz, ‘İnsan Tükenmez’ diyeceksiniz, yağma yok, zincirleme kandırmacalarınıza karnım tok benim.

Bitli Şair! Gelmiş geçmiş, gelecek zamanların, en saf, en pırıl ozanı. Ozon deliğinden fırlayıp uzayda kaybolmayı göze alan. Astronotların ilki, adsız, çırılçıplak kahraman, yazgısını kendi yaratan budala deha!

Sınıf çalkalanıyordu. Bitli Şair bodrumda gözaltına alınmış. Atılacak belki okuldan.

İçimizde en şık giyinen, kural tanımayan o. Aaron’dan getirttiği ‘gayrinizami’ şapkasını, şehirde değiştirip geçiriyor başına. Geniş terekli, tepesi trampet gibi gergin şapkalarımızla alay ediyor. Pancar suratlı, kurbağa gözlü, II. Ramses’ten hallice. Eli çenesinde, çarşaf çarşaf dizeler döktürüyor, inadına uzay geometri öğretmenininin derslerinde.

Sözlü sınavlar yakın. Fen derslerinin öğretmenleri, soruları içeren numaralı kartlar hazırlatmış yazısı düzgün öğrencilere. Okul yönetiminin mühürlediği kartlar sınıf mümessillerine imza karşılığı teslim edilmişti. Çalışkan öğrenciler soru yanıtlarını kara tahtaya yazarak açıklıyor, öbürleri not alıyor harıl harıl.

Bitli Şair yok ortalarda. Arandım. Bahçede darı dağıtıyor güvercinlere.

“Ne yapıyorsun, sınav yarın cebirden.”

“Kuşlar, kuşlar daha önemli. Merak etme hazırım ben.”

Kör topal sınıf geçmişti geçen yıl. Öfkemi tuhaf bir gülümsemeyle karşıladı. “Anlarsın bir gün. Git başımdan şimdi.”

Sözlü sınavlara ikişer giriyoruz. Biri torbadan çektiği soru kartını alıp düşünüyor, sırasını bekliyor bir masada, öteki tahtada anlatırken sorusunun yanıtlarını.

Öğrendik olan biteni.

“Kırk üç numaralı kartın aynısını yaptım. Ezberledim yanıtlarını. Patates mührü bastım üstüne. Sektim sağ cebime. Sınava girince çektiğim soru kartını yerleştirdim sol cebime el çabukluğuyla. Sıram gelince kopya ettiğim kartı koyacağım öğretmenlerin önüne. Dinliyorum sakın sakın. O ne? Kırk üç numaralı kartın yanıtlarını açıklamıyor mu Mongol Raci. Şu işe bakın. Çıktı, çektiği kart öğretmenlerin önünde. Düşündüm. Sol cebimdekini korum önlerine, bilmiyorum der, çıkarım işin içinden. Alt yanı basarlar sıfırı. Zaten namlıyım kafasızlıkta. Hayır, dedim, böylesine rastlantı geçmez bir daha ele. Kaderde neyse o olur. Kopya ettiğim kartı, torbadan çektiğim kartla birlikte koydum önüne sınav kurulunun...”

Aynen böyle mi olmuş? Başka türlü nasıl yüceltebilirdim sevgili şairimi? Doğrusu, daha mantıklı, inandırıcı. Öylesine heyecanlı, dalgın ki şairim, Raci’nin kırk üç numaralı kartın yanıtlarını anlattığını duymuyor bile. Sırası geldiğinde kopya ettiği kartı bırakıyor öğretmenler masasına.

Minik Kuş

Chaplin’le tanıştığım sıralar, bu parlak zekâ, bir gün açığa vuracak kendini diyebilecek sezgiden yoksundum. Yıllar sonra kasetinden Sahne Işıkları’nı yeniden izlerken, tamam dedim, Calvero saklanamıyor artık. Nice abartılı, usta komedyen davranışları sergilese de, gizleyemiyor acısını.

Bay Muannit SAHTEGİ gülümsedi:

“Sanırım ikimiz arasındaki kopmazlığa, bağımlılığa örnek tutuyorsun Chaplin’le Calvero’yu.”

Alınmadım. Etkileşim doğaldı. Yine de küskün bakışımı takındım:

“Ah, dostum, Chaplin kim, biz kimiz!”

Sırtımı sıvazladı:

“Hele birer tek daha atalım...”

Bay SAHTEGİ, sonunda çalıştığı şirketten korktuğu, tasarladığı gibi masasına bırakılan dil fukarası bir mektupla kapıdışarı edilmişti.

“Herkes, daha doğrusu notlarını okuyan kimileri, bizi özdeşleştirdi gibi, aynılaştırmaktan kaçınmaya özen göstermelerine karşın... Ne dersin, bu kuşkuyu besleyelim mi, çözülelim mi?”

“Başaramayız. Sürdürelim bence. Bay SAHTEGİ serüveni ölümle bitecek nasıl olsa.”

“Ölüm saplantısıyla aran nasıl?”

“İyi! Her sabah ölüyorum.”

“Şerefe! Ölüm sabahları daim olsun.”

Doluksuyor.

“Hadi çekinme, anlat sacayağı masalını.”

“Nereden biliyorsun?”

“Birlikte yaşadık ya!”

“On yıl. Dile kolay. Baba’ya çıkmıştı adım. Bir oğlum, bir kızım doğdu birdenbire.”

“Kimden, ne zaman?”

“Üçte bir yaşıma ulaştıkları sırada doğdular elime. Sabah akşam yanaklarını uzatıyorlardı, kucaklaşıyorduk. Çayımızı birlikte içiyor, odalarımıza, iş masalarımıza dönüyorduk.”

“Bırak ayrıntıları.”

“Ne kalır geriye? Neyse, yaşarsam, sacayağını yazmayı deneyeceğim demiştim. Ayaklarından birinin kaynağı zayıf, kırıldığı zaman dayanışmayı bırakmayın, çekişip durmayın. Ağlaştılar. Ben falcıyım, olacağı geleceği görürüm... Evlatlar unutmayı bilmiyor, sık sık arıyorlar hâlâ, en kızdığım, ‘baba kendine iyi bak’ uyarısıyla bitiyor konuşma. Adım neydi biliyor musun?”

“Minik kuş!”

“Düşün ben, kart karga! ‘Minik kuşum bugün nasıl?’ ‘İyi güzelim. İnsene aşağıya. Hemen özlüyorum seni.’ Aşık ağzı değil mi bu? Elimde değildi.”

“Fena mı?”

“İyi mi?”

“İyi tabii. Elde olmayan her şey iyidir.”

“Ayrılacağım gün, işyerinde masasının yanbaşımda oturuyordum. Birden ayağa fırladı. Yavuz! Koş! Kötüyüm. Oğlumla kucakladık, doğru acil servise. Bebeğini düşürmüştü.”

“Anladım. İyi de olabilir, kötü de demeliydim.”

“Bilerek değil. Çağrışımların da kuralı var galiba. Çapraz ilmekler... Sürekli gözaltındaydık. Yaraşır saymıyorlardı onu bana. Kafeteryada tepsimi o getiriyordu. Merdivenleri çıkarken koluma giriyordu. Masamıza o, ben, Yavuz’dan başka kimse cesaret edemiyordu oturmaya... Bence bu yüzden atıldım işimden.” Hüsn-ü kuruntunun da bu kadarı...

Bastım kahkahayı. “Koca domuz! Evlenelim deyiverdin bir gün de. Anımsıyor musun?”

Büzüldü ağzı. Çocuk bu adam yahu!

“Gülmedi, biliyorum. Buruşuk ellerini avuçlarına aldı, sustu. Kimsenin elinde değildi. Tamam mı?”

“Bağısladı, avuttu diyebilseydim.”

“Hayır, hayır. İnanmasaydın, inandıramazdın.”

“Bu da bir başka avunma yöntemi değil mi?”

“Her bahaneyi kaşımaya kalkışma. İç kanatır altı.”

“SAHTEGi’liğe devam. Önerin bu mu aşağılık herif! Kurtulamayacak mıyım senden.”

“Sabret, öfken çiçek açacak bir gün.”

Geçmişe Yolculuk

Proust'a mı özeniyorum? 'Swann'ın Bir Aşkı.' Başka? Yok. Üstelik sıkılarak okumuştum. Değil: Korku. İçli dışlı olduğum, çöreklendiği beynimde kımıltı, tiksindiğim engerek.

Venüs kraterlerinden birinde bağdaş kurmalı; gezgin yıldızlarla iletişim kurar, geleceğe uçarım, tükenişe, sonrasızlığa...

Boş imgelem. Geri adımlar atmaya götürdü çağrı. Yaşanmış sanılanlar bile hırpalanacak biliyorum.

Dön arkanı, sürdür tıknefes maratonunu, ipi göğüslemeye yetmezmiş gücün, olsun, yıkıl.

Çelindi aklım bir kez. Hangi çorak tepelerde yakalamaya kalkışacak bakalım yılık atını.

“Kim?”

“Hayranlarınızdan biri.”

Cilve kokusu almasa burnum, verip veriştireceğim. Sersem, ne demek hayranlık?

“Canım, ‘yani anlamında’ sesinize.”

Televizyona başvurun şarkı isteyecekseniz, öneririm, ‘Kız sen İstanbul’un neresindensin?’

Mola’nın döner kapısında ikircikliyim. Yine kar kefeni...

Maroken koltuklardan birine iliştim, yakası yağlı paltomun sığınağına büzülgün. Kurgu başladı, süslenedursun, kırkını aşkın olmalı. ‘Alnıma yazılmış bu kara yazı...’ İlgi odağı olmak hâlâ!

Ağıt yakılacak türdendi olay. Söylenceye dönüştü. Belki o yüzden...

Geliyor işte nazlım. Boncuklarla bezeli dar etek, ak gerdan, kocaman broş, keten helvası saçlar. Sürme taşkını gözlerini dikti zoraki güleçliğime.

“Hemen tanıdım. Hiç değişmemişsiniz maşallah enişte.”

Dedirtme eniştene şimdi, gel otur yanıma meraklım, say mor damarlarını ellerimin.

Isıtma denemesi. İyi, peki. Madem buz tutmuşum.

“Çocukların nerede?”

“Kızım on sekiz, oğlum on iki yaşında. Getirir miyim.. Annem göndermişti resmini Alev’in. Beğenmiş miydiniz?”

“Evet. Çok güzel. Eee, model anası olunca.”

Çelmeliyorum kendimi. Başarılıyım galiba.

“Teşekkürler... Ne yapalım?”

“Hora tepelim.”

“İlahi enişteciğim... Ne espri!”

Hadi canım sen de!

Döner kapı açıldıkça üfürüyor acı yel lobiye. Pencereleer beneklendi. Taneciklerin kördövüşü. Paspaslara vurulan yabancı botlar, domuz derili çizmeler. Titredim.

“Üşüdünüz. Ben de mantomu alıp geleyim, gidelim uygun bir yere. Siz tanırırsınız Ankara’yı.”

Tanırım, hem iyi tanırım uygun yerleri. Ulucanlar’ın ucuz şarapçılarını, Gardiyan’ın Meyhanesi’ni, bakmayın hesaplıydı barı, elini sıkmışım Baba Karpiç’in, Kürdün Meyhanesi’nde esamim okunmadıysa da... Amerikalı zengin iş adamının –fukarası olur da sanki– dul karısı, gelir misin Laz İsmail’in salaş lokantasına. Hamsi kuşu yediririm sana. Berduşların, pinpirik emeklilerin yampiri bakışlarına aldırma. Dev sobası nar gibi kızarmıştır şimdi. Tütsün çarpık boruları varsın. Kara turp salatası, halis beyaz peynir, ölçüsü kıyak rakı, ha ne dersin? Ali, Ahmet, Nazmi koşuşur musafaha ederler bizimle. Can baş üstüne hizmet. Dörde şak edilmiş sarı elma, dilimli Yafa portakalı. Bu da bizim ikramımız.

Ay ne ilginç! deme, gelemezsin. Acajou’ya götürmeli, oldu olacak. Ravel neci? Bilmese de, mır mır –ola ki her akşam– Bolero dinletiyor adam. Orası da kazık ya, neyse. İçki ruhsatı alamamış daha Muhterem Bey, rakı bayağılık, zabıtaı ayarlamış, kaçamak şarap veriyor bardakla. Nereden mi biliyorum, emlakçi Cavit kardeşim sağolsun...

“Disko olmasın da...”

“Olsun, olsun, bayılırım tepinmeye!”

“Yapmayın!” Kıkırdıyor artık, ama ayaz yalayınca yüzümüzü, ayıldı, ‘arabam nerede acaba?’

“Park sorunu değil mi? Hava da berbat.”

Bakınıyorum. Taksi durağı bomboş. Tak tak çenem. Telefonla mı çağırırsak, ne yapsak?

“Ya, sorma.” Yutmadı besbelli, anladı gönülsüzlüğümü, soğğun örtemediği küçümseme de yayıldı yanaklarına... A efendim, havı dökük paltom da mı elevermedi züğürtlüğümü, ne arasın araba bende!

Dönüverdi birden. “Girelim!” Buyruk sert. Bozulmadım. Sıkılganca ekledi. “Ne akıl bizdeki. Aşağıda bar var. Dekorasyonu harika. Aperatif alalım. Geçeriz sonra restorana. Otel sıkıcı gelir, dışarıda yiyelim başbaşa diye düşünmüştüm de... ama benden... misafirimsiniz, lütfen.”

Haşşöyle! Kimin haddine direnmek, kavalıyelik taslamak. Mırıldanmakla yetindim, biraz kırgınımsı.

“Pekâlâ kızım. Olmadı böyle ya...”

‘Kızım’ etkiler. Şefkatle sıkıldı kolum. İndik edalı merdivenlerden. Kornişlerin gizlediği ışık kızılımsı. Ayaklı birkaç lamba. Halının mavi yumuşaklığını aldı sızlayan tabanlarım. Amerikan barın tünekleri dolu. Bara yakın iki kişilik yuvarlak masaya incinmeden sığıştık. Gitar damlaları... Rodrigo. Başka şey bilmez mi bunlar.

Cicim desenli örtü. Kadife galiba. Ben buna iki delik açarım. Kristal küllüğü çekerim üstüne. Alacalıği emiyor gözlerim.

“Ne içeriz? Rakı? Ben Bloody Mary alayım.” Sen voltanı al en iyisi. Pupa yelken...

Tepemize dikilen Rambo uzaklaştı. Cep kenarları siyah biyeli, kruvaze, kırmızı ceket parlıyordu fosforluymuşçasına. Papyonu eğri biraz. Düzeltmek geçti içimden. Hiçbir somut eğriliğe dayanamıyorum, ne yapayım.

“Oh! Sıcacık. Rahat mısınız?” Çekmedim dizlerimi, o da... Girdik havaya.

“Annem o kadar istedi. Hiç mi düşmedi yolunuz İzmir’e. İki adım Buca. Nesi var bu Ankara’nın.”

Tam kırk yıl.

“Nasıl?”

“Nasıl olsun. Seksenine merdiven dayadı... Adınız düşmez dilinden. Hatırlıyor musunuz beni? Dört beş yaşında var yoktum. Hamam sefası yapmıştık teyzemle. Ne alımlı kadınmış. İncecik. Tıpkı Audrey. Gelinliğinin içinde sanki melek. Nasıl bakıyor size aşkla. Ara sıra çıkarıp bakıyoruz resimlerimize. Siz de nedense mahzun, ama zeki gözlerinizle sarıp sarmalıyorsunuz âdeta onu. Hele nişanlıyken yazdığınız mektuplar.. O ne ateşli sözler! Kim derdi ki...”

Üstünlüğü ele geçirmek üzere, alay ediyor hınzır. Yolculuk edilecekse geçmişe, tek başıma çıkarım sehpaye. Tanıklara gerek yok.

“Canınız sıkıldı. Haklısınız... Aman dertlenmeyin. Bu gece bizim. Hadi üçleyelim. Prozit!” Argosu bayağ iyi. Unutmamış.

Büyük bir yudum daha, lırk! indi mideme. O da handiyse üçte birledi kanlı merisini. Avuçlayacağım kavrulmuş bademleri, iki parmağımınla alıyorum birer adet.

Bu gece dağıtılacak, ‘bu gece bizim!’

“Hızlı gitmiyor muyuz?”

“A, ben iyi içerim. Sen de hiç fena değilsin. Aç ağzını... fıstık, kabuklarından münezzeh şam fıstığı – daha güzel. Ne diyorduk? Schopenhauer mı? Başucu kitabım. Tut ellerimi, sakınma... Bak çevrene, herkes sarmaş dolaş. Onun yüzünden seçtim felsefeyi. ‘Aşkın Metafiziği?’ Fazla mekanik. O kadar önemli değil... Virginia Woolf gözdem... Seninkileri de okumadım mı sanıyorsun. Darılma çok kuru,

yapay... Kişiliğinle hiç bağdaşmıyor. Sahi, neden o kadar korkaksın? Yıkamamışsın içindeki duvarları? Çevirme lafı... Serüven, hırs, sevdalar, evet. Neyse, müzikten sözedelim hay hay! Richard Wagner; ‘Tristan und Isolde’, ‘Tannhaeuser’... öykülerini bilir misin? Sergey Prokofiyev, Rahmaninof... daha sayayım mı? Sınav veriyoruz sanki...”

Estağfirullah! Biz, İfâkat’imle udunun eşliğinde, ‘Her zahm-ı ciğer sûze devakâr aranılmaz/ Açsam da ciğergâhımı yâre yaranılmaz.’ şarkısını meşkediyoruz, cumbalı evimizin selâmlığında. İçim yanıyor, içim! Kodu gitti beni. Yeri cennet mekân olsun... Ah anam ah!

“Aaa, ağlıyorsunuz siz!” ‘Sen’den ‘siz’e dönüldü birdenbire.

Ağlıyorum ya! Fena oynamıyorum değil mi? Derme çatma, yarım yamalak bilgilerle adam mı oldum yani? Ayrık otuyum, sökölüp atılacak. Yarama tuz ektin çocuk. Opera Buffa! Övüngeç Hırt’la, Dandik Madam’ın şakrak (!) düeti. Leyla ile Mecnun masalı olacak değildi ya! Anacığın, ‘bekle, al kızımı’ demişti, son görüştüğümüzde. Yetiştirecekmiş seni, tam istediğim gibi! Nasıl büyütüyorduysa gözünde beni. Düşün, sen daha on üçünde, dul enişten çoktan aşmış otuzunu...

“Sahi mi? Böyle mi dedi?” Işıldıyor gözleri, zil takıp oynayacak neredeyse.

Saplantı sürüyor, hiç umutlanma...

Kurban

Dönen kürenin uğultusu yankıdı bir süre daha. Bulutsuz gökyüzüne püsküren toz çavlanı, durakladı birden, hışlayarak yayıldı toprağa, sustu dev konkasör.

Hafif hafif tıkırdayan domatesli, biberli kurufasulyenin kokusunu çekti ciğerlerine, aksak ayağını dinlendirirken aşçı Cemal, kuzinanın üstündeki kuşanelerden birinin kızgın kapağını usulca kaldırıp. Yanmaz nasırlı parmakları, kül içinden közleri ayıklar, kılı kıpırdamaz.

El tulumbasından kesikli boşalan buz gibi suda, una bulanmışçasına kirpiklerine dek beyaza kesmiş işçiler, mintanlarını sıyırıp, belden yukarılarını, kafalarını yıkadılar, tıkalı burunlarını, bronşlarını boşalttılar gürültüyle, birer ikişer yemekhanenin pürtüklü, tahta sıralarına oturustular, konuşmasız, gülüşmesiz. Büyük, demir kaşıklar dikildi sabırsız, plastik torbalara doldurulmuş bayat ekmek dilimleri, avurtluk lokmalara bölünerek salgısı bolarmış ağızlarda kayboluyordu.

Cemal usta, yamağın tezgâha sıraladığı bakır, kalayı kararmış karavanaları doldurdu, sondan başlandı bu kez onar kişilik masalara dağıtım.

Kenarları eğri büğrü alüminyum tabaklar boşalıyordu hızla. Nohutlu bulgur pilavı çabuk yetiştirildi, sulu ayran eşliğinde. Yumrukların patlattığı her baş kurusoğan, iç kabukları ayrılmadan cücüğüyle birlikte güçlü çenelerin dişlilerinde ezilip gidiyordu yutak borularına.

Doygun karınlar sıvazlanırken, geçirtiler salındı kaygısız, gözlerdeki aç parıltı, kösnül baygınlığa dönüşüyordu yavaş yavaş. Birbirlerine takılmaya gelmişti sıra.

İlgazlı, çocukken kaysı ağacından düşmüş– kalın, göçük boynuyla birlikte döndürdü iri gövdesini. Len başgardiyan, sabah beri ne bu afra tufra. Sılan geldi geçti anladık. Postabaşı Gördesli Muharrem dolu tabağını itti öteye. Sataşma İlgazlı. Bozuk çalıyom zaten, varma üstüme. Ha-ha-ha! Çoluk çocuk, ille çoluk, ille çoluk.

Makaraları koyuverdiler, öksüre tıksıra.

Kilis sabunuyla yıkandı ağızlar, parmakla ovuldu sararmış dişler. Tükürüldü.

Daha yarım saat var işbaşına. Ağaç altlarına, sundurma gölgeliklerine üçer beşer kümelendiler. Yak bir maltepe yeğenim, iyi çıkıyor bu sıralar.

Muharrem, azman fundalığı siper etti, işedi, çatal çutal, uzun uzun. Lastik çizmeleriyle kum sıyırdı, örttü oluşturduğu gölcüğü.

Çömelik, tüttürmeye başladı bafrasını, bir yandan yer yer ağarmış sakal diplerini kaşıyor, izliyor eşekarısını incir dalına musallat.

Daha on altı ayı var emekliliğine. Nereden sarıldı şu bela başına. Şantiye Şefi, Makine Mühendisi’ne söylemiş. Bu iş Muharrem’in başının altından çıkmıştır. Bakma öyle yumuşak başlı görüldüğüne. Ne

hinoğlu hindir. Sıkıştır. Yemin billah haberim yok Erol beyim. Neme gerek sendika mendika. Şunun şurasında... Beş kişiymiş. Noter telefon etmiş güya. Biz biliyoruz kimler diyor. Elebaşı seni sanıyor doğru mu? Eyalimin ölüsünü öpeyim. Şakası yok bu adamın. Genel Müdür'ün kesin talimatı var diyor. Bakmam gözlerinin yaşına, veririm çıkışlarını. Ağlaşırlar sonra, acımam. Tazminatmış, nah alırlar, sürünsünler mahkemelerde. İstifa etsinler sendikadan hemen. Araba, izin benden. Peki benim suçum mu? Sen üye oldun mu? Allah bin belamı versin. Ne zaman ilçeye gittim de üye oldum. Kışkırtmıştır diyor. Öfkesi burnunda. Ekmek aslan ağzında. Sürüyle adam yalvar yakar iş iş diye. Toplu sözleşme ha! Ulan fazla mesai, açıktan prim, avans, bedava yemek, yatak. Elbet asgari ücret. Ne sandılar ya... Sigortasız işçi çalıştırıyor muyuz? Şükretmiyorlar da... Yetmiş üç kişi var geride. Sendika kırk üye yapacak da... Gene de.. Sokmam ben bu işyerine sendikayı. Yılanın başı küçükken ezilir. O biliyor Erol. Söylesin hergelelere, istifa etsinler. Vallahi bana da söylemedi. İnandım, sen de bilmiyorsun kimler. Ama, şöyle bir iyice düşün. Aralarında uyanık olanları tanırsın mutlaka. Birinini ağzını arayıver ustaca. Bak Muharrem usta, bana sorarsan yaptıkları doğru. Hakları. Lakin ip kimin elinde? Evet puştun. Benim de elimden bir şey gelmez. Maaşlıyım alt tarafı ben de. Bakma, mühendisten geçilmiyor. Bizim oğlan da mühendis olacağım diye tutturdu, de bakalım, bunlar da aş ekmek peşindelerse. Aklının ucunda yükleyici operatörü abaza Hıdır. Geredeli, mert. Tokgözlü. Karayağız. Cin. Yasa masa der durur. Sokmazsa karnıma sustalısını, çarpıverir suratıma okkalı şaplağı, elime verir sekiz on çürük dişimi de. Çocuk musun. Ötekiler? Ufak tefek, sinsî oğlan? Askerden yeni döndü. Şoförlüğü zehir. Bakma susukluğuna. Ilgazlı? Ağzı kalaba. Somun pehlivanı. Yok, olmaz. Kompresörcü, yiğit, elvermiştir. Sazı kıvrak, bozlakçı Cafer? Olabilir. Etti mi dört. Beşinciye çıkaramıyor. Nereden belli sondalamadığı şefin? Kıvranıyor. Bana bir akıl Erol beyim. Başka çıkar yol yok. Yazık olur sana da, onlara da. Seni sever, sayarlar. Düşün yarına kadar. En yumuşağından başla, kandır, ne kurtarabilirsek kârdır.

Gece bastırdı. Ay yükseldi, mor tepelerin ardından, testekerlek. Ranzalarda horlayanlar, inleyenler. Amma uzun osurdu Keskinli. Muharrem kıpırdayıp duruyor. Uyku durak yok. Kapanayım ayaklarına, şefim diyeyim, ben nereden bileyim? Bilsem de nasıl açık edeyim, öldürürler. Bir oğlum var hâzâ delikanlı, enciğin, köpeğin olsun, liseyi bu yıl bitiriyor, o da senin gibi başmühendis olacak, büyük adam olacak. Kızım on beşinde, gelinlik çağına geldi, evereyim müsadenizle. Küçük de iyi okuyor ha, teşekkür alıyor her yıl. Ne kaldı şunun şurasında. Ola ki merhamete gelir, ilişmez bana. Madem biliyorsun, çağır hâşâ itleri makamına, ver gözdağını, bak bakalım sıkıyor mu petkaları. Sağ ol, gündeliğini artırdın, kıskanmazlar mı, demezler yirmi yıllık emektar. Vay abaza Hıdır! Anladım, korkuyor Şef senden. Aferim ulan! Helal. Çoğalır inşallah yandaşları. O yüzden aracı ediyor beni. Olay çıkmassın.

Namazdan sonra da sızamadı, kalktı sabah alacasında, dolandı durdu ayazda.

İşbaşına on dakika kala, dayanamadı artık, kafası allak bullak, tıklattı kapısını Şef'in, ürküntüyle. Çay içiyor Erol beyle. Ezildi, büzüldü, kekeledi... Defol git'lan hıyar! Ya dediğimi yaparsın, ya senin de dürerim defterini. Bunlara iyilik yaramaz kardeşim. Ödö bokuna karışmış baksana ihtiyarın. Sana düşüyor galiba sorunu çözmek. Şu bacaksız şoföre yüklen ilkin. Pısaacaktır görürsün. Ha, unutma postabaşından öğrendik yedikleri herzeyi.

Birbirlerini dürtüklediler. Uyanıktı koğuş. Sinmişler battaniyelerinin altına. Çuvalı geçirdiler başından Muharrem'in çarçabuk, gıkı çıkmadı. Omuzlandı.

Yeter, dedi biri– koltuk değneğini havalandırdığı sıra aşçı Cemal, yeter, geberir de adam yerine koyarlar sonra. Abaza Hıdır, kısıkça güldü. Şefim adamının halini görür de aklı başına gelir belkim ha!

İstanbulun Şarkı

Öfkem durulmuyor bir türlü, kızıla dönüştü mercan ağzı, kumral kirpiklerinin gölgelediği duru mavi gözleri ışığa değışken, kurnaz bakışlar edindi, dişilik oynuyor!

Dayanılır sıcak suda yumuşatıp, araları kir dolu tırnaklarını incitmeden kestiğim gün, bir tutkulu öpücük kondurdu, yaşlı, sağır ağzıma, donakaldım; ta uzaklardan koşarak karşılıyor, kahverengi lekeleri çoğalmış ellerimi yakalayıp ara sokaklarda gezdiriyordu daha geçen yıl beni, ne oldu sana kuzucuğum?

Unutkan duyularım bellek arsız oldu, uyarıldı, sokuldu kara düşlerime, ışınlanmış beden tuzağına düşüyorum, demek arınmışlığımın bozulmasını engelleyemeyeceğim.

Gülümseç, hoşgörüle yanıtladığım soruları, istekleri, dokundurmaları, yersiz kuşkuculuğumu bile bile art niyetli anlamlar çağırıştırıyor şimdi.

“Sizin karınız yok mu? Kapınızda kır çiçekleri buldum, kim koydu acaba? Tül perdenizi açık bırakın, sizi görebileyim. Doğum günüm yarın haberiniz olsun. Ne mi istiyorum? Zincir. Ucuna mineli yürek takılıyor ya ondan. Resminizi koyarım belki. Aaa, hiç de değil tonton amca, dede diyemem size...”

Sonra bir gün, gündelikçi anasıyla tanışım dişçiye götürdük onu. Yerine çıkmayacak çürük dişlerini doldurtmak gerekiyordu. Kıyametler kopardı. Yalvarıp yakarmalar boşa gitti. Beğendiği ayakkabıyı alma sözüm etkilemedi, kötü kötü, bağıra çağıra ağladı, tepindi, nasıl sinirlendim, ne şirret, şımarıkmiş canım bu kız, yanılmışım, küstüm!

Yine de yılışarak geliyor ara sıra pencereme. Kâğıtlı çikolata verip savıyorum. Biliyorum, salyangoz kabuklarını yapıştıran o camlarıma. Gördüm, uğur böceklerini toplayıp kibrit kutusuna kapattığını. Geçen pazar, süt verdiği yavru kedinin kuyruğunu çekiyor, bağırıyordu ciyak ciyak. Daha daha, kışında Live’s, züppe piçi Serdar’ın kay-kay eskisine binip tosluyor ona buna. Sakız çiğniyor cak cak. Çöpe atılmış çarpık topuklu zenne pabuçlarını ayağına geçirip kırta kırta yürümeye çabalıyor. “Sana sevdanın yolları, bana kurşunlar!” diline pelesenk.

Bak söyleyeyim; birkaç yıla kalmaz, satar seni posbıyıklı babalığın, borcunu bir türlü kapatamadığı fincan gözlü bakkal Hacı Gaflet Efendi’ye, kara çarşafa girer, doğurursun habire, kavun kafalı bir oğlan buluncaya değin, bulamadın ya da senden bıktı mı, üstüne kuma da getirir kuşkun olmasın.

Oysa tonton amca, sözlerini kendi yazdığını varsaydığı bir unutulmuş İstanbulun Şarkı’nın:

Kalmadı hilm-ü şefkat, sadakat, naz-ü edâ

Riyadır yemin, kasem, handeler tebessümler

Belâ-yi Hüdâ mıdır, çektiğin cevri-i cefâ

İltifat etme sakın, yalandır serzenişler

“Riyadır yemin, kâsem, sahtedir tebessümler”ini –hangi makam olduğu önemli değil– senin genç, suzinak sesinden –gamlı, doluksamış gözlerle dinlediğini hayal ediyordu...

“Amma yaptın ha, sübyancı amca! İyilik meleği sözümona. İnce kollarına doldurduğu sarılı kırmızılı alüminyum bilezikleri şıngırdatarak– saçmalama! Gücün yetmez yazgımı değiştirmeye.”

Yanılıyorsun diyebilsem, ne gezer.

Bavul

... denince KARAKÖY emanetçisi Sultana'ya bırakılan bavul geliyor aklıma. İçine tıklımışım, birileri öç almış. Oysa yıllarca önce okumuştum olayı gazetelerde, Faruk'un, Liman Lokantası'nda, 'Sızlanma hiç, hepimizi gömersin sen!' dediği güne gelinmemiști daha. Doğru çıktı sayılır kehaneti.

İleride olacaklardan sorumlu tutulmuştum ola ki!

Bavulun kilidi kırılıyor ikide bir, dehşetle bakışılıyor parçalanmış bedenime. 'Çekilin başımdan ahmaklar! Kaç kez ödeyeceğim can borcumu.'

Neden ben suçlandım? Masada oturanlardan ikisi eksildi, Faruk'la karısı Pervin.

Korkuyorum. Ötekilere gelirse sıra. Ben mi öldürmüş olacağım onları da. Kendi istencimle yaşıyorum sanki!

Görevini yerine getirdikçe karabasanların bunalttığını sanmıyorum Azrail'in. Öyleyse Azrail değilim ben, ama o seçti beni kendi yerine, böylece kurtulmayı başarıyor olsa gerek azap çekmekten.

Onunla hesaplaşmalı. Nasıl? Tanrı katında mı?

Rastlantı— rastlantıysa bile, açıklanmalı. Suçlu 'O' diyebilmeliyim, kullanıldığımı kanıtlayabilmeliyim.

Umut bağladığım çıkış yolu gülünç, saçma. Olageleni 'olgu' deyip kabul ediversem ya! Neden-sonuç ilişkisini araştırmaya kalkışmadan. Üstelik genelgeçer bir inancı kötüye kullanmak durumumu büsbütün ağırlaştırıyor, olageleni bilinçli eyleme dönüştürüyor. Yoksa bilinçli mi? Faruk'a o sözü ben mi söyledim? Faruk'u kullanan ben miyim?

Boğulma aşamalarından geçiyorum. Can havliyle yüze çıkmaya çalıştığımın ayrımındayım.

Pervin'e F. Chopin'in 'ölüm marşı'nı dinlettiğim gece, 'benim öykümü de yazacaksın bir gün, dediğini anımsa! İşlevin açık işte! Elinde tırpan... Yazmam buyuruldu, yazıyorum, onun haberi yok. Bu da mı yazgı?

Kaçamazsın Faruk! Yeniden götür bizi o lokantaya. Sorgulamak benim hakkım. Suçlusun! Suçlu sensin. Yanıt vermemek erdemine kavuştun, yargılanan, hüküm giyen ben olmalıydım öyle mi? Dileğin yerine geldi, için rahat olsun!

Sümbül

Refah Şehitleri'nin aziz anılarına

Tarazlı ses: "Ben Sümbül!" dedi. "Hangi Sümbül?"

Zambakgillerden. Çiçekleri kokulu, süs bitkisi. (Hyacinthus)

Kim tanıtmıştı Johann Strauss'u? Cemal değil mi? Robert Donat canlandırıyordu Strauss'u.

Orman Çiftliği. Bomonti. İki kişilik masa. Tekel biraları. Ötede üniformalı başka bir grup. Kahkahalar yükseliyor.

Bakalım albüme. 1941/A Kara Harp Okulu'nu bitirenler. Refah şehitleri. 23.6.1941. H. Rahmi Özkarayel, Cemalettin Günalp, Mesut Koray, Emin Aksu, Fethi Noyan, İbrahim Saygıner, Arif Orancı, M. Ali Bayrı, M. Reşit Bolluk, Abdülkerim Ürüen, Arif Hikmet Özgün, Necmi Özgen, Asım Kalaç, Halil Perinçek, Cahit Sardağ, Hüsametdin Özdiğer...[\[1\]](#) Bazılarınızın yüzlerini çok iyi anımsıyorum. Hepiniz orada mıydınız o gün? Belki.

Sümbül'ü bırakıp gittim yanlarına. Ceplerinden sterlinleri çıkarıp gösterdiler. Yarın ya da öbür gün yolcular. Birkaçı takıldı. "Allah versin! Nereden buldun o pilici! Bizde bir tane bile yok."

Kızılay Parkı'nda bir bankta oturuyordu. Çekinerek sokulmuştum yanına.

Hafta sonları buluşuyoruz.

"Söyleyeyim. Razi olursa getireyim masanıza."

"Güzel dansediyorsunuz ha! Vallahi iyi olur, bu günün şerefine..."

Ayakta alkışlayarak karşıladılar, ölüm yolculuklarının onuruna. Hepsi sırayla kaldırdılar dansa. Bir piyano, bir keman... Vals, vals... Wiener Blut.

"Seni kucaklamak isterim!"

"İlendim! Öyle bir ilendim ki, ölüverdi karın!"

Nereden biliyor? İzlenmişim demek. Savrulan kırk yıl boyunca.

"Görüşelim. Ruhları şâd olur sevgili arkadaşlarımin..."

Delikanlı kaldı onlar. Albümü yerine kaldırayım derken, kitaplarımı tutan kartal biblo düştü yere. Başı koptu kartalın. Oydum gözlerini.

Biga'dayım. Emir erim göründü kapıda. "Misafiriniz var teğmenim."

Boynumda kolları. Delirmiş!

“Kaçtım evden. Öğrendim atandığın yeri.”

“Çok küçüksün kızım. Peşine düşer anan baban. Hapse düşerim, atılırım ordudan.”

Söz aldı. Evleneceğiz üsteğmen olunca. Bağışlayamazsın, haklısın...

“Görmek istemiyorum! Zenginim. İki torunum var!”

“Çürüdüm! Bir de sen vurma! Ne geçecek eline esirgemekle kokunu?”

Hiç! diyebilseydi.

“Bir Lahza-i Tahattur”

İfâkat, azizem, nûr-i aynım, dondum, şu bizim Siirt battaniyesini koysana dizlerime, efendim? Ne zaman? Hatırlasanız bile söyleyemez misiniz? Hatırlamanız da zaten mümkün değil mi? Hayret, belleğinizi yitirdiniz zahir, aramızda yirmi yılı aşkın yaş farkı olmasına karşın öyle mi? Hadi ben sizden önce terk-i hayat eyledim, unutkanlığım, daha doğrusu unuttuğumu ileri süremeyişim doğal sayılır, sizin için böyle bir gerekçe varid olamaz. Yoksa siz de mi aynı akıbete duçar oldunuz bilgim dışında? O takdirde, bu varsayım halinde sizin açınızdan da, bir yastığa elli yıl baş koyduğunuz zevciniz açısından da tartışma konusu kalmamış demektir. Yine de ben, her olasılığa karşı, sormadan alıkoyamıyorum kendimi: Ortaklaşa kullandığımız, bizi en az otuz yıl sarıp sarmalayan, siyah-beyaz, yumuşak tüylü battaniyemize ne oldu? Sattık demeyiniz, zira ben izin versem, siz razı olmazdınız. Mirasçılarımızın da bu tek değerli varlığımızı antika niyetine, hatta çok yüksek bir bedel karşılığında elden çıkarmaya kıyabileceklerine, bizi kendilerine hatırlatabilecek tek gözle görülür kanıt ortadan kaldırmaya kalkışacaklarına milyonda bir de olsa ihtimal vermem, veremem, ayıptır, günahdır, büh tandır, böylesi bir ağır suçlamanın vebali altına girmek, maazallah, inançlarımın tümüyle yıkılması anlamına gelir.

Evet, sayıklama, hezeyan halindeyim anlaşılan bugün; hafif soğukalgınlığı sonucu birkaç zelil hapsiririk, cümle mahlûkatın en mütekâmili insanı nasıl da kuşku burgacına sürükleyiveriyor.

Gülünç doğrusu, bizi, bizden sonrakilerin yaşadıkları sürece, ara sıra gündemde tutacak olan şu (3x4 m.) boyutlarında bir pejmürde battaniye midir? Câ-y-i sualdir!

Oysa, etıbbanın hakkımda ölüm fermanı imzaladığı sıralar, aile bireylerine, ciğerlerimin olanca gücüyle: Ben ölmeyeceğim! diye haykırmış olmaklığım, siz de tanıgımsınız hanımefendi, elbet fani vücudumun ilelebed hayatiyetini koruyacağı gibi bir safsatayı beyan cür’etini göstermek kast ve niyetine matuf değil idi. Tam tersine, her vesileyle deneylerimi, öğütlerimi, büyük feylesofların özdeyişlerini binlerce kez yineleyerek, onları, onların sulbünden gelecek ve kıyamete dek sürececek ahfadımızı aydınlatmayı, ruhlarını yüceltmeyi kesintisiz sürdürebileceğimi imgeliyordum.

Her şeyden önce, bağnazlığa, hurafelere sapmaksızın “İlahi Adalet”e inanmalarını, sığınmalarını salık vermiştim inatla, somut örnekler vererek, gösterdikleri yalancı saygıya aldırış etmeksizin.

İmdi, gençliklerinde tanrıtanımazlık taslayan evlatlarım önce sağ ayaklarını eşikten dışarı atmaksızın çıkamıyorlarmış evlerinden. ‘Bismillahirrahmanirrahim’ demeden otobüse binemiyorlarmış. Bu arada sanırım babalarını rahmetle anımsıyor, o zamanlar küçümser bakışlar, bıkkın tavırlarla onu dinler görünmelerinden ötürü yüzleri kızarıyordur; lakin oldu mu ya! Ben onlara ‘ifrat ile tefrit’ten kaçınınız dememiş miydim? Bu davranışları maalesef ifrata kaçtıklarını gösteriyor ki, üzülüyorum doğrusu.

Her neyse, bağıslıyorum kendilerini, çünkü, ben de o evreleri yaşadım, o aşamalardan geçtim. Daha yirmi beş yaşımın baharını henüz idrak etmişim, Bir Athée’nin Fikriyatı başlığı altında bir kitapçık bastırıştım. O dönem moda olan Wilhelm bıyıklarım, kalıbı düzgün, püsküllü fesim, sırtımda – parlanmış da olsa– siyah redingotum, ürkütücü gözlerimle heyhat! dünyaya egemen olabilecek güçte hissediyordum kendimi. Efdal Kırathanesi’nde nargilemi fokurdattıyorum. Cihan Harbi’nin

elikulağında. Padişahımız Efendimiz'in zaptiyeleri daldılar içeri, yaka paça karakola, oradan Zaptiye Nazırı olsa gerek, göğsü nişanla dolu, heybetli, azametli, sırmalı apoletleri omuzlarından aşkın bir zât-ı nâşerifin huzuruna götürüldüm. Hâlâ şaşarım nasıl oldu da boynuma taş bağlayıp, bir çuval derununda Sarayburnu'ndan sallamadılar bendenizi, boğazın anaforlu sularına. İnayet buyrunuz paşa hazretleri, izah edeyim. Bir kâfirin türlü tereddütlerden, inkâra yeltenmelerinden sonra, nasıl hidayete erdiğinin hikâyesidir bu kitapçık, dedim mealen ve kitabımın son bölümünden pasajlar okudum.

— Yıkıl karşımdan sersem! Kâfir bu, imana gelir mi hiç!

Bereket pek üstünde durmadılar, üç gün nezaret salıverildim, bittabi kitabımın tüm nushaları toplatıldı.

İmdi, haklısınız, o devirde böyle bir eylemin gerçekleştirilebileceğini benim de havsalam almıyor, ancak henüz bunamadığıma göre uydurmuş olmayayım demeye de dilim varmıyor. Zira anlattığım—belki düşsel olayı aynen yaşadığıma kailim.

Önemli olan bellek ihanet etse, bellek oyunu olsa bile, insanın yaşadıklarından, yaşadığını duyumsadıklarından emin olması, kıssadan hisse çıkarabilmesidir. Fâ/tebirû ya/ülil ebsar!

İfâkat, yavrum, gerçi şöyle kaynar kaynar düğün çorbası daha makbule geçerdi, fakat ne demişler, musıkî ruhun gıdasıdır. O nedenle lütfen çıkarınız artık udunuzu torbasından, gusülhaneye koymuştunuz, rutubet almıştır, akordu bozulmuştur ya, zararı yok, birlikte meşk edelim, dilerseniz segâh, dilerseniz hüzzam, tercih sizin.

Tuzak

İlle aklımdan geçenleri söyletecek bu çocuk. Gizlediklerimin ayrımında. On bir yaşındayım, dedi gibi geldi bana arkamdan, geçen gün. Üstüme alınmadım. Neden gerek gördü yaşını belirtmeye? Kışkırtma düpedüz. Kaçınılmaza yakalandım. Daha ileri gitmemi istiyor, iyice keyiflenecek. Bense sözde direniyorum baskısına, açıklanmamasının olageleni yok edemeyeceğini bile bile. Onu öldürmenin yararı olabilse. Belleğim bırakmaz yakamı. En iyisi kendimi öldürmem, ya da öldürtmem. Ölümü bekleyemem, gecikebilir, beklemeye, acı çekmeyi sürdürmeye dayanım kalmadı. Uygulamaya kalkışmayacağıma güvenim sınırlı. Ne sınırlı değil ki! Avun işte, olmuyor. Güven özünde zayıftır zaten, yıkılıverir. Ne yaparım? Kimse bağışlamaz. Hele ben nasıl bağışlarım kendimi. Bizi yöneten güç asılmalı. Gülünür böylesi savunmaya. Sadece gülünse... Kim kimi kandırabilir sorusuna bilinen yanıt aranacaktır. Özveriye sarılırım, sorgulayanların dilediğince yüklenirim eylemi. Ancak, o zaman öldürülebilirim belki, insanlar öçlerini almış olurlar böylece. Öç almak insanlara özgü bir nitelik değil midir? Deve kini de onların uydurması. Neyi değiştirir peki, varsayalım bu sonuca ulaşıldı, hiç.

Yargılanabileceğimi tasarlıyorum yine de budalaca. Eşitliği sağlamalı, ne ona ne kendime yandaş öğeler aramalıyım. Kurtulmak, kurtarmak kaygısı. Asıl tuzak bu değil mi? O nasılsa kurtulur, diyebilirim. Beter yıkım. Kurtulamaz, oyununu yineler, yineler mi? Başka oyunlar mı kurgular, neler yaratmaya koşullu?

Yargıç babacan, bizi, daha doğrusu beni yargılarken kendisiyle de hesaplaşır bakarsın. Ama, kalemini kırması istenmektedir. Karşı koyamaz. Koyabilse, onun da kürsüsünü bırakıp, beynine kurşun sıkması gerekir. İkilemden medet umuyorum ha!

— Yavrum, bu adam seni evine aldı mı?

— Aldı efendim.

— Yalan! Kuyruklu yalan!

— Sen sus, ihtiyar.

— Peki anlat, nasıl oldu, ne dedi sana, ne yaptı?

— Ben kapısında bekliyordum, kapısını açınca beni karşısında buldu. Bakıştık. Elimden tuttu, içeri girdik, karşılıklı oturduk iskemlelere. Hava çok sıcaktı. Yeleğimi çıkardım. Ay çok utanıyorum, gazoz içer misin, dedi.

— Ne var bunda utanılacak?

— Öyle değil, gözleri tuhaftı, cam gibi. Şimdi beni soyacak, oramı buramı elleyecek, öpecek..

— Cek cak! Soydu mu, oramı buranı elledi mi, öptü mü?

— Hayır. Ama aklımdan geçirdi. Sezdiğimi sezince de kıpkırmızı kesildi.

Yargıç kendi kendine: Bu çocuk anasının gözü. Yine de dürüst.

— Sonra?

— Sonra ben, ne düşündüğünüzü biliyorum, dedim. Kolumdan yakaladığı gibi kapı dışarı etti beni. Ben de ağlayarak gittim, olanı biteni anlattım babama...

— Baban başka türlü anlatıyor ama..

— Yanlış anlamış.

— Yaa..

Sanığa döner:

— Doğru mu? Kıpırmızı kesildiniz mi? Çocuğu fırlatıp attınız mı dışarıya?

— Evet sayın yargıcım.

— Yalan dediniz ya, demin?

— Doğru efendim, yalan.

Gereği düşünüldü: Sanığın rızasıyla da olsa küçüğü evinde alakoyduğu sabit görüldüğünden...

Nezleyim, şakır şakır burnum akıyor, bronşitim azdı. Gazozum yok. Şunu al, al canım, dondurma alırsın diyecektim, caydım. Kime diyecektim?

Uzatma, kır kalemini.

Sır

Yarın: Umutların, kestirimlerin, beklentilerin iskambil piramidi!

Uzandığı demir karyolada uyuklayan karısının huzur sıvanmış gibi ağırık yüzü. Doğasının çıkardığı engele karşı yürütülecek sonucu kuşkulu savaşta başarı kazanılacağına inanmış göründü bu kez, doktorun ağırlığı karamsar sözlerine karşı.

Genel kanıya uygun olsun olmasın hiçbir amaca yöneltemedikleri, dayanmaya bile dayanamayan, sürekli sataşkan yaşamlarını; günah geçisine dönüştürecekleri bir canlı, elinde büyülu değnek– kaypaklığı sugötürmez mutluluğa yönlendirecek edilgin aklınca, tek seçenek bellediği ortak, kösnül edimlerinin somut kanıtı.

Vurgun yemiş de olsa, durulmayan iç bulantısını inilti koridorunun duvarına asılı resimdeki yılışık hemşirenin ‘susun!’ uyarısında dindirmeye çalışıyor. Beter olumsuzluk kapılarında ona göre. Olası yıkımın altından kalkamayacağı açık. Bu saksı çiçeği de kurursa, gerdiği yaydan fırlayan ok, hedefini şaşırmazsa– onu vuracak. Vurabilse, rahatlayabilse. Çenesini sıvazladı: Sağlık sorunydu önemsedığım, çözümlenmesi gereken. Demek hâlâ çözüm arayabiliyor.

...

Bomba taşıyorsun karnında. Maazallah, büyük bir kanama.. çok geç kalmışsınız.. bilemeyiz, açılınca anlaşılır.. içi çürümüşse elmanın.. açık söylüyorum, tümünü alacağız.. hiç değilse.. umarım rahim içini sarmamıştır. Öyleyse işimiz basit.. tıkalı kanalları da açarım..

Kaç ünlü doktor dolaşmışlardı oysa, sınırlı gelirlerini kısararak. Anatomi dersleri alındı, erkeğin işlevi de anlatıldı uzun uzun. Patoloğlara yollayıp durdular, röntgenler.. çeşit çeşit tanı.. çürük elma benzetisi! En tok sözlüsü bu... Ödeme kolaylığı da sağlayacak. Hoca, kliniğine taşıyor hastalarını dedirtmem. İlkelerime aykırı. İyidir, Selami Bey’in hastanesi..

...

İyi akşamlar! Nasılsınız? İçimi çok kolay. Bir dikişte tamam. Hocamız kâğıt gibi olmalı der bağırsaklar.

Einde şıringası, tombulluğunu şakıyor.

Sıyırılım... evet.. acıdı mı? Hafiftir elim, ha tatarcık konmuş ha... Uykuya geçmeden şu hapi da alacaksın. Deliksiz uyku verir. Top gibi hazır olmalı sabaha..

Nedir o yaptığınız?

Penisilin-Streptomisin karma. Doktor musunuz?

Hayır, merak ettim sadece.

Siz mi kalacaksınız yanında?

Evet.

Yemek gönderteyim size.

Sağolun. Börek çörek bir şeyler hazırlamış kayınvalide.

Sevilir damatlar... Battaniye dolapta. Ha, kısık çalın radyonuzu. Mercimek gözlerini yumup açtı kapıyı çekerken. Bir isteğiniz olursa..

Candan insanlar.

Ya, öyle.

Marşlar çalınıyor peşpeşe. ‘Yaşa varol Harbiye..’ ‘Gürler zaferin teranesiyle..’

Kapat, sıkıldım.

Komite bildirilerini dinleyecektim.

Dinlemeyiver. Surat sallıyorsun, güç vereceğine. Keşke annem kalsaydı yanımda.

Sorumlu benim.

Sevsinler, sana kalsa...

Başlamayalım yine... Ne kaşınıp duruyorsun öyle hart hart..

İsteyerek mi.. fena kaşınıyor.. baksana..

Lekeli bir kızılık boynuna doğru yayılıyor hızla.

Boğazım! Yutkunamıyorum.. dilim.. koş dok..

Allah kahretsin! Boğulacak kadın.

Koridor bomboş.

Merdivenlerden üçer dörder atlayarak indi aşağıya. Kimsecikler yok.

Koşun! Gidiyor karım. Neredesiniz. Ne biçim hastane bu.

Yarın, yarını beklemeyebilirdi. Bir ampul bulunamasaydı birkaç dakika daha... Geçici yasını tutabilirdi ancak, yararsızlığını bile bile.

Yalvardı hemşire. O da ertelemeye karar verdi. Başılanmazdı gafleti, ağır tehlike savuşturulmuş olsa da..

Bilinci tutuklu karısıyla kucaklaştılar. Peltek mırıltısı kulaklarında. Dua et.. dua et..

Bastırılmaz merak; imge ustasının yönettiği ileri sürülebilecek yazgı oyununun karagöz perdesi nasıl kapanacak? Oysa nasıl olsa kapanacak, açılmamacasına.

Direk üçgeni çatıldı. Derisi dingin onun. Sırtında taşımaya yargılı bağasından kurtulamayan doktorun uzayan boynunda, karasıl gözlerinde batıp çıkan sinir kabarcıkları, kırışıklıkları ter oluklarına dönüşmüş suratının.

...

İşiniz çetin kardeşim. Tanrıya inandığım kadar size inanıyorum, dedi. Alışkın ellerim titredi. Kötü huylu değil bence. Patolojiye gönderdim. Tümünü aldım çaresiz.

Gizleyemem.

O, sussun, benim bildiğimi bilmesin, daha doğrusu bildiğimi ne ona, ne başkalarına açıklamayacağıma güvensin, olabilir mi?

Belki. Onu aldattığımı düşünmezse. Gücümün sınırlılığını kabul edebilecekse.

Tam tersine düşmanlığını kazanacağım. Yine de denerim.

Biri elinin tersiyle piramidi yerle bir edinceye, perdenin açılmamacasına kapanmasına değin mi?

Oysa, bilinenlerin sır sayılamayacağını düşünebilseydiler, sır burgacında boğulmazdılar...

DİPNOTLAR

[1] Adlar gerçektir.